

Samvirke

K + L

NR. 12, 1957
1. JULI

DE spare 4600 kr. op på en indekskonto giver BANKEN 28.000 kr. i renter

kan ske, hvis De er 20 år og ønsker en udbetalt over 15 år – under forning af uforandret rente og pristal.

da årligt indbetale.....	99,84
betaler altså i 47 år kun.....	4.692,00
bankens sædvanlige rente + over-	
tilskrives kontoen med.....	28.938,00
at De efter Deres 67. år vil få ud-	
betalt i alt.....	33.630,00
med kr. 1858 årlig i godt 18 år i stedet for det	
aktmæssige beløb på kr. 1000 årlig i 15 år.	

Udbetalinger over 13 år ser regne-

Udbetaling i 47 år – pr. år.....	89,32
Udbetalt af Dem.....	4.198,00
Bankens renter.....	24.046,00
I alt udbetalt.....	28.244,00
med kr. 1858 årlig i godt 15 år	
i stedet for kr. 1000 årlig i 13 år.	

Udbetalinger over 10 år:

Udbetaling i 47 år – pr. år.....	72,10
Udbetalt af Dem.....	3.388,00
Bankens renter.....	17.236,00
I alt udbetalt.....	20.624,00
med kr. 1858 årlig i godt 11 år	
i stedet for kr. 1000 årlig i 10 år.	

DE ER 40 ÅR, SE TALLENE FØLGENDE:

Udbetalinger over 15 år:

Udbetaling i 27 år – pr. år.....	263,20
Udbetalt af Dem.....	7.106,00
Bankens renter.....	18.162,00
I alt udbetalt.....	25.268,00
med kr. 1396 årlig i godt 18 år	
i stedet for kr. 1000 årlig i 15 år.	

Udbetalinger over 13 år:

Udbetaling i 27 år – pr. år.....	235,44
Udbetalt af Dem.....	6.356,00
Bankens renter.....	14.864,00
I alt udbetalt.....	21.220,00
med kr. 1396 årlig i godt 15 år	
i stedet for kr. 1000 årlig i 13 år.	

Udbetalinger over 10 år:

Udbetaling i 27 år – pr. år.....	190,06
Udbetalt af Dem.....	5.132,00
Bankens renter.....	10.364,00
I alt udbetalt.....	15.496,00
med kr. 1396 årlig i godt 11 år	
i stedet for kr. 1000 årlig i 10 år.	

Dette er imidlertid kun de for-

dele, som banken giver Dem.
Desuden fradrage den årlige op-
gang på selvangivelsen. Der betales in-
formueskat af den opsparede kapital,
de tilskrevne renter er skattefri.
pristallet, vil udbetalingerne til sin
live reguleret med et særligt tillæg
pristallet, og skulle pristallet falde, vil De
få ovennævnte beløb udbetalt.
man af en eller anden uforudset
ikke kunne gennemføre sin opspa-
og tvinges til at „springe fra“, taber
ikke en eneste øre af sine sammen-
de penge – tværtimod får man dem
gen med renter!

I de unge år...

hr. og fru nygift fra *Samvirke* nr. 9. Scenen er den samme som sidst, men nu har det unge par yderligere stabiliseret deres økonomi. De har nemlig været inde i *Andelsbanken* og oprettet hver to *indekskontrakter* á 500 kr. For hendes vedkommende er regnestykket klart opstillet i øverste eksem-
pel til venstre: Hun indbetaler ca. 4600 kr. og får godt 33000 til sin rådighed. Han er noget ældre, og får som følge deraf knap så mange penge ud af det, men ét står under alle omstændigheder klart:

det er tal, der taler

Læs eksemplerne igennem, og De vil snart opdage, at det simpelthen ikke kan betale sig for Dem at lade være at oprette en *indekskonto*, og jo før De opretter kontoen, jo mere får De ud af det.

Skulle der være nogle tvivlsspørgsmål, da behøver De blot henvende Dem i den nærmeste *Andelsbank* – vi har 132 afdelinger og kontorer over hele landet. De vil dér kunne få alle de oplysninger om *indekskonto*, De har brug for. Den eneste betingelse for oprettelsen af en *indekskonto* er, at De skal være mellem 18 og 52 år, men som sagt: Tal med os om det og lad os i Deres egen interesse vise Dem, at

selv små beløb kan få stor betydning!

ANDELSBANKEN

LANDET RUNDT

HVORFOR IKKE 110? Mads Kehlet, Agtrupskov ved Kolding, er Jyllands ældste og Danmarks næstældste. Fornylig fyldte han 105 år. Det, der bevægede den gamle mest, var, at 40 skolebørn fra Agtrup skole mødte op og sang danske sange og overrakte en frugtkurv, som de selv havde sparet sammen til. Kehlet startede festdagen som alle andre dage med en morgentur i sin have. „Hvorfor skulle jeg ikke kunne blive 110 år, så sund og rask jeg er,” siger han. Her sidder Kehlet sammen med sin husbestyrerinde, fru Straarup, der holder børnenes frugtkurv.

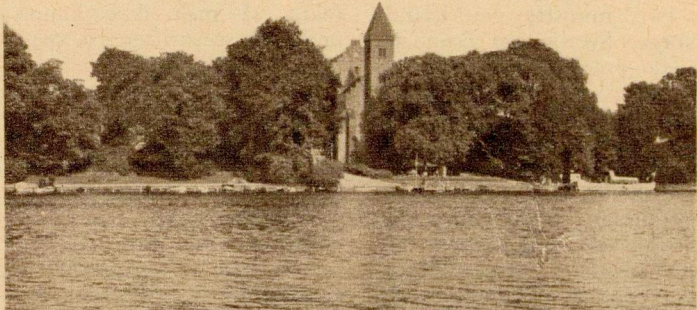
★
FOR MEGET FOR SELV EN STRUDSEMAVE. Ubetænksomme menneskers mærkelige for-kærlighed for at fodre dyr med mærkelige ting har kostet flere dejlige dyr i Zoologisk Have i København livet. Strudsen Rasmus var også nær omkommet af for rigelig fodring med „tung kost”. Helt utroligt, hvad folk – vel især børn, må man da håbe – finder på at kaste ind til dyrene. Rasmus var i 3 uger alvorligt syg, lammet i benene. Man undersøgte den og fandt de ting, der ses på billedet forneden, og det var for hård kost selv for en strudsemave. På billedet t. v. får Rasmus paraffinolie.

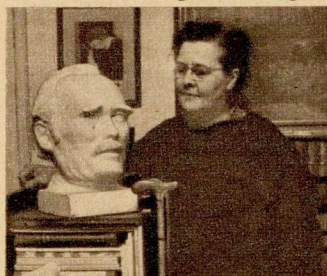
DER BORES. Denne gang er det ikke et billede fra olieboringerne i Danmark, vi bringer, men derimod et billede fra boreriger efter ler på cementfabrikkernes arealer i Nordjylland.

TO GODE VENNER. På Amager fandt man fornylig på en byggeplads en 5 uger gammel ræveunge, som en af arbejderne tog med hjem til sin søn, Bo, som er 5 år. De to blev hurtigt fine venner, men af praktiske grunde har Bo dog måttet overlade Mikkel til Zoologisk Have.

STOR FREDNING FULDFØRT. En meget betydningsfuld sø-fredningssag har fundet sin afslutning. Overfredningsnævnet har fredet Maribo-søerne og deres omgivelser til glæde for elskere af naturen.

EN FORFATTER MINDES. I anledning af, at Thomas Olesen Løkken den 25. juni ville være fyldt 80 år, rejstes der ved Blokhuis en buste af forfatteren, hugget i granit af Svend Bovin. Her står en datter af Olesen Løkken, fru Løkken Christensen, ved udkastet til faderens buste.

FØRSTE OG SIDSTE. Ofte opstår strid om, hvem der er først og hvem sidst. I Slagterigade i Alestrup er man hævet over den slags. Her bekendtgør 2 naboer frejdigt på husene nr. 5 og nr. 7, hvem der er Alfa og hvem Omega, som netop betyder første og sidste.

Forsiden: Det er dyrskuernes tid i Danmark. Derfor dette billede fra Bellahøj. På skuerne møder landbrugets folk frem med det bedste, de har, i ædel og sund kappestrid om den bedste bedømmelse efter eksteriør, afstamning og ydelse, eller hvad der nu tæller med. Dyrskuerne har deres store avlsfremmende og produktionsøkonomiske betydning, lige som de har stor værdi som læresteder for de unge landmænd. Endelig er de gode handelspladser for avlsdyr. Værdien, der ligger i, at her mødes land og by en gang om året, må heller ikke glemmes.

NU eller aldrig

ATTER har der fra Nordisk Andelsforbunds talerstol, denne gang i selve Kronborgs ridersal, lydt en opfordring til de nordiske lande om at samle kræfterne i et økonomisk fællesskab – vigtigere nu end nogensinde, efter at Tyskland, Frankrig og Italien samt Benelux-landene – det såkaldte „lille Europa“ – har truffet beslutning om at danne en toldunion, og England samtidig har udkastet tanken om et stort frihandelsområde af europæiske stater.

Fire ministre fra Island, Norge, Sverige og Danmark havde ordet på Kronborg og gik alle – dog lidt spagfærdigt formuleret af Norges repræsentant – ind for en videre udbygning af det nordiske samarbejde, ud fra det grundsynspunkt, at forbrugernes tarv – og ikke hensynet til producent- og erhvervsinteresser – bør være det afgørende i bestræbelserne for at samle Norden om fælles økonomiske opgaver (en omtale af ministertalernes hovedindhold findes på side 12 og 13).

MENTES der så, hvad der blev sagt? – Man har lov at spørge efter det lidet, der er

kommet ud af ansvarlige politikeres kærlighedserklæringer til Nordens økonomiske enhed, fremsat i de sidste ti år – ja for så vidt længe før Det nordiske Råd blev til virkelighed.

Meget tyder på, at de store ords tid er forbi, og at resolut beslutning vil afløse al den tomme buldren. Man mærkede det særlig på minister Dahlgaards tale med dens undertone af ansvarsfuld refleksion. Ingen løftet pegefing, men en opsummering af problemets fakta, så man ikke kunne undgå at se skriften på væggen: Nu eller aldrig.

Alt taler for, at året 1958 vil blive skæbneåret for de nordiske landes placering i det europæiske varemarked og for vore landes indbyrdes økonomiske samarbejde, sagde Dahlgaard. Enhver stor handling kræver den beslutsomhed og handleevne, der griber til, når tiden er inde. Lad os da ikke forfalde til gustent overlæg og derved forspilde muligheder, som måske ikke kommer igen i vor generation.

DET samme standpunkt gav FDBs forstедirektør Ebbe Groes udtryk for i en tale ved FDBs velkomstmiddag for de nordiske gæster. Tidligere havde han, som han sagde, været stemt for at „plukke blomsterne ved grøftekanten“, d.v.s. indstillet på ved hjælp af små gradvise forbedringer af handelssamkvemmet lidt efter lidt at nå frem til et stadig friere marked i Norden. Men erfaringerne havde i mellemtiden lært ham, at man kommer ingen vegne ved at søge at lempe sig frem fra det ene lille stædt til det andet. Der er altid små ubetydeligheder, der truer med at vælte alt, hvad der forud majsommeligt er opnået. Jo mere man graver sig ned i detaljerne for at få dem til at føje sig efter hinanden, opdager man hvor umuligt dette er. Vanskelighederne vokser i

samme omfang, som man søger at gøre alle tilpas, og på den måde går de store perspektiver tabt i pindehuggeri.

Men netop nu har vi hverken tid eller råd til at sløse med de ressourcer, vi tilsammen råder over. Nu skal der handles, hvis vi skal klare os overfor de højprotektionistiske koncentrationer, som de seks landes toldunion er et eksempel på. Det er nødvendigt, at vi finder sammen i et økonomisk fællesskab, såfremt vi skal kunne opnå den position indenfor et eventuelt frihandelsområde, som tilkommer os efter vor økonomiske og handelspolitiske evne.

Hver for sig vil vi vanskeligt kunne hævde os. Hvis Norge går sin vej, Danmark sin vej og Sverige måske slet ingen, mangler vi magt og kraft til at skaffe os ørenlyd i nationernes selskab og respekt for vore standpunkter og interesser.

Men ved siden af hinanden og med hinanden kan vi magte alle de store økonomiske formål og fælles investeringsopgaver, som sikrer os varetagelsen af vore rettigheder og interesser overfor det større udland.

DETTE var omkvædet på direktør Groes' tale, som imidlertid ikke blev den eneste manifestation af større rækkevidde i disse Kronborg-dages kooperative tilkendegivelser.

Også den svenske fællesforenings forstедirektør Albin Johansson forstærkede ønskerne og forventningerne til den nordiske samling med kravet om, at toldunionen også skulle omfatte landbrugsprodukterne.

Hidtil har planerne om en nordisk toldunion ikke indbefattet fri omsætning af landbrugsvarer. Både det norske og svenske landbrug nyder en vis beskyttelse på hjemmemarkedet i konkurrencen med det stærkere danske landbrug, og så længe drøftelserne af det nordiske marked ikke har haft videre sigte end til Norden alene, var indlemmelse af landbruget i toldunionen et underordnet anliggende på grund af

den ringe afsætning øst- og nordpå. Eventuelle fordele ville være for små, når risikoen for at de kunne få hele unionsplanen til at strande tages i betragtning.

Anderledes nu, da den nordiske unionsplan må ses som led i en større sammenhæng, nemlig som et sidestykke til „det lille Europa“ og som en samarbejdende enhed indenfor et større frihandelsområde. Da har det i høj grad betydning, at det danske landbrug sidestilles med andre brancher af det nordiske erhvervsliv, såfremt unionen også på dette område skal kunne optræde med vægt i forholdet til andre nationer.

DERFOR var det i særlig grad værdifuldt for Danmark, da Albin Johansson i sin afsluttende tale på Kronborg erklærede sig til gunst for et frit landbrugsmarked.

Indenfor toldunionen må prisniveauet for landbrugsvarer være det samme, sagde han. Kan det norske og svenske landbrug ikke klare sig med de priser, som Danmark kan sælge til, må den nødvendige støtte til ligevægt opnåes ad andre veje end ved oprettelse af et værn mod lavere priser.

Så må støtten til vort jordbrug udredes af dem, der med større fordel udnytter jordens råstoffer, f. eks. vore skove og malmlejer – ikke forbrugerne.

Ingen kan bestride konsekvensen i dette for Albin Johansson så typiske synspunkt. Han har igen sagt noget så selvfølgelig sandt, så man knapt forstår, at det ikke er sagt før.

Selvfølgelig er det uholdbart at opretholde et forskelligt prisniveau for de nærmeste levnedsmidler indenfor det samme arbejdsmarkeds område.

Albin Johansson vil indlægge sig stor fortjeneste ved at føre dette synspunkt til sejr i den nordiske debat.

ENDNU en overraskelse havde disse dages Kronborg-stævne i behold. Den største af dem alle. Den kom i stævnets sidste time som en tale ved den af-

Med en blomsterbuket takker forstедirektør Ebbe Groes den svenske forbrugminister Ulla Lindström.

Kronborgs skønne riddersal var en værdig ramme om forbrugerbevægelsens nordiske stævne.

sluttende festmiddag af den norske fællesforenings formand fhv. finansminister Meisdalshagen. Den kom som et norsk tøbrud efter lang tids frost, som en stor tanke efter megen grublen og selvransagelse, som et syvmileskridt efter megen march på stedet.

Meisdalshagens tale indeholdt et forslag, som ingen har fremsat mere konsekvent før han. Han foreslog faktisk at udvide rammerne for Nordisk Andelsforbund udover deres nuværende strengt forretningsmæssige begrænsning, hæve NAF op til at være et midtpunkt for al kooperativ aktivitet i Norden på linie med Det nordiske Råd – altså en slags kooperativ skygge-regering.

Den svenske fællesforenings leder, direktør Albin Johansson fotograferet under en af sine taler ved det nordiske stævne i en karakteristisk positur.

Hvad har Nordisk Andelsforbund udrettet indtil dato, sagde han. Det har skaffet os gode oversøiske varer frem til billige priser. Det er udmærket, men det er ikke nok.

Der ligger en opgave for forbundet, som rækker meget højere op og meget længere ud. Lad os gennemføre i handling, hvad vi har sagt så mange gange. Lad os af Nordisk Andelsforbund skabe et organ, som binder samtlige nordiske andelsinteresser sammen på samme måde som Det nordiske Råd knytter landenes.

Hvorfor specialiserer vi ikke vort arbejde ud til alle de felter, hvor vore interesser mødes og kalder på fælles handling? Til hver eneste opgave bør vi samle os i arbejdsgrupper på samme måde som Nordisk Råd har gjort det, gennemdrøfte problemerne ud fra vore synspunkter og pege på alt det, vi synes skal tages op i første omgang. Vi skal ikke være bange for en kappestrid selv med vore regeringer, vi skal ikke være bange for at stille vore krav.

Men det haster. Det er ikke spørgsmålet om nogle år eller måske blot ét år. Allerede i sommerens, senest i efterårets løb må vi vide, hvad vi vil.

SÅLEDES var tankegangen i Meisdalshagens tale, et reformforslag af næsten revolutionært indhold, så meget mere kærkomment, fordi det kom fra Norge – fordi det varslede opbrud fra den isolation i

Norge, som den norske brugsforeningsbevægelse ganske vist ikke sympatiserede med, men som aldrig er blevet undsat så kraftigt af nogen i så kompetent position indenfor norsk offentlig liv som Meisdalshagen.

Står vi her til begyndelsen til et skifte i norsk sindelag fra forsigtig forbeholdenhed til dets modsætning: aktivt udspil på højeste plan – er det stadig ikke for sent at frugtbar gøre det til fremgang for Nordens enhed.

Alle tre i denne artikel nævnte fortalere for dansk, svensk og norsk brugsforeningsbevægelse krævede ikke blot handling, men handling i det store format, uden skelen til små interesser. Og Meis-

dalshagen har ret i, at der er meget, den samlede nordiske brugsforeningsbevægelse kan gøre for at forberede sig til en pionergerning for det nordiske fællesmarkeds iværksættelse, ikke mindst gennem et produktionssamarbejde, som nok skal tvinge de private industrier til at følge med i kapløbet, når landegrænserne ikke mere kan hindre en produktion i det store.

Men der er ingen tid at spille, hvis den nordiske toldunion på rimelige vilkår skal kunne gøre sig gældende i den europæiske koncert, som der nu spilles op til. Betænkningstiden har varet længe nok. Kravet om handling melder sig uafviseligt.

Nu eller aldrig?

Forbud mod præmie i reklame?

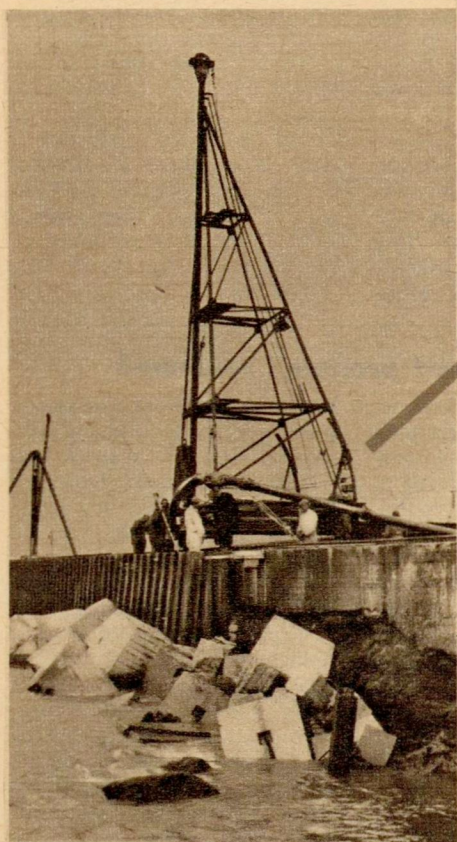
DE STORE sæbefabrikkers reklameskrig har efterhånden nået en sådan grad af uansvarlighed, at tiden er inde til et offentligt indgreb, skriver fhv. handelsminister Lis Groes i *Information* i en bemærkelsesværdig artikel, hvori sæbebranchens præmielotterier med fjernsyn og nertzpelse, rabat-kuponer og gratispakker – der koster forbrugerne millioner – betegnes som forkastelige på et tidspunkt, da samfundet har sat sparebestræbelserne i højsædet. Hvor langt bedre ville forbrugerne ikke være tjent med, at blot en brøkdel af disse millioner blev stillet til rådighed for f. eks. Statens Husholdningsråd til en uvildig undersøgelse og offentliggørelse af de nye vaskemidlers egenskaber og anvendelse?

Efter en påvisning af, at både købmandsorganisationer, brugsforeningsbevægelsen og Forbrugerrådet, ja selv reklamens egne folk, i officielle udtalelser har taget afstand fra sæbebranchens nyeste metoder, giver Lis Groes en forklaring på, hvorfor reklame-svikmøllen alligevel hensynsløst ruller videre: Er spillet nemlig først i gang, tvinges den enkelte fabrikant, uanset den inderligste modvilje, til at være med, blot fordi en enkelt storkoncern har ønsket for enhver pris at bevare, måske udbygge sin monopolagtige stilling på markedet – det drejer sig om Sunlight-fabrikkerne, der ved at starte den hårde reklame-

krig med de sulfonerede vaskepulvere i første omgang sikrede sig 80–85 % af markedet.

Senere har danske fabrikker halet noget ind på Sunlight's forspring, men sidste år solgte koncernen dog stadig de 27 millioner af en samlet afsætning på 37 millioner pakker vaskepulver, d. v. s. ca. 70 %. Reklamekrigen kan imidlertid ikke begrundes med ønsket om at sikre forbrugerne masseproduktionens fordele, skriver Lis Groes, bl. a. fordi det samlede salg af vaskepulvere stiger år for år, så at Sunlight-koncernens produktion og salg går frem uanset en nedgang i markedsandel. At der ved siden af de opreklærede mærker findes andre vaskepulvere, der er betydelig billigere, selv når mulige kvalitetsforskelle regnes med, tyder også på, at stordriftens fordele går tabt for forbrugerne. Alene en enkelt af de såkaldte værdikuponer, uddelt til alle husstande, kan løbe op i 1,5–2 millioner kr. for den pågældende fabrik, der må søge dækning for udgifterne hos forbrugerne, hedder det i Lis Groes' artikel, som slutter med en skarp opfordring til at bringe denne ødslen med reklame-millionerne til ophør. I praksis foreslås dette gennemført ved en tilføjelse til konkurrenceloven, hvori de værste reklamevildskud som præmielotterier, værdikuponer, gratis prøvepakninger o. lign., simpelthen forbydes.

Må havnebyggeriet i Hanstholm, der blev stadfæstet ved lov i 1917 og påbegyndt i 1925, helt opgives? I dag er man end ikke tilnærmelsesvis halvfærdig, og „byggeriet“ indskrænker sig til reparationer af det allerede bestående.

Nedramning af spunsjern langs vestre mole. Betonblokkene skal hindre, at strømmen undergraver spunsvæggen. – Forneden t. v.: Den yderste del af vestre mole med midterarmen midt i billedet. Broen i forgrunden er en hjælpebro, som senere skal fjernes. Forneden t. h. rørledningen, hvorigennem flydende beton pumper ud til arbejdsstederne.

MED MELLEMRUM dukker „Hanstholm-problemet“ op i bladenes spalter, og en stor del af det avislæsende publikum spørger undrende: Hvad er egentlig problemet? Hvem er det, der ikke vil have den havn bygget, og hvorfor vil de ikke det? Hele historien, der strækker sig fra 1897 til dags dato med mange stormfulde episoder, ser temmelig indviklet ud, og vi skal vel vogte os for forsøg på udredning af de spegede tråde og for kommentarer i den ene eller anden retning; men det skader såvist ikke, at man søger at ridse hovedtrækkene op omkring hele dette store spørgsmål.

Hanstholm-projektet er som tanke en gammel historie. Allerede i midten af forrige århundrede fremkom der planer om anlæg af havne på Jyllands vestkyst – som led i disse planer blev *Esbjerg* til –, men dengang var det ikke så meget fiskeriet, der lå til grund for planerne, som formodningen om, at sådanne havne ville være af stor handelsmæssig betydning.

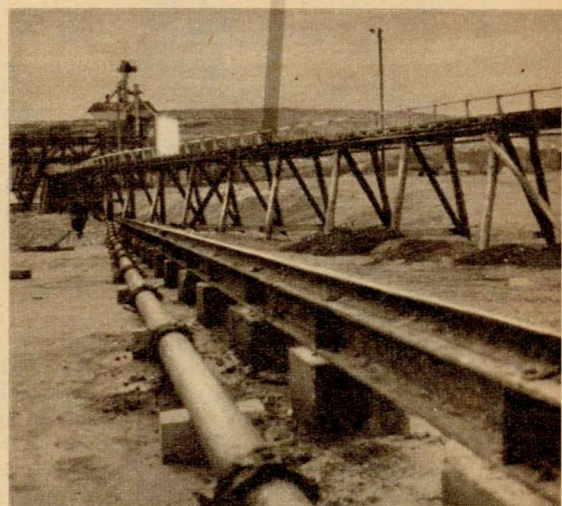
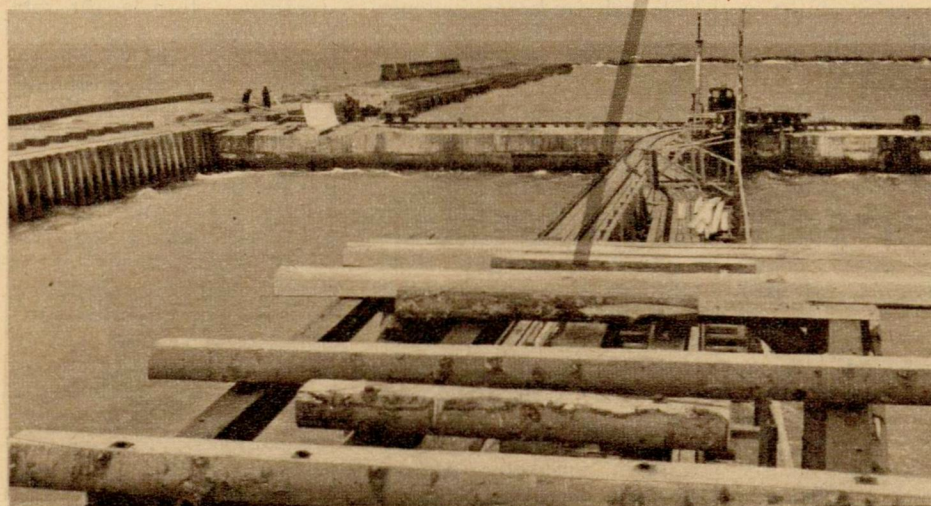
Hertil kom så ønsket om at skabe tilflugthavne for skibe under stormvejr i Vesterhavet.

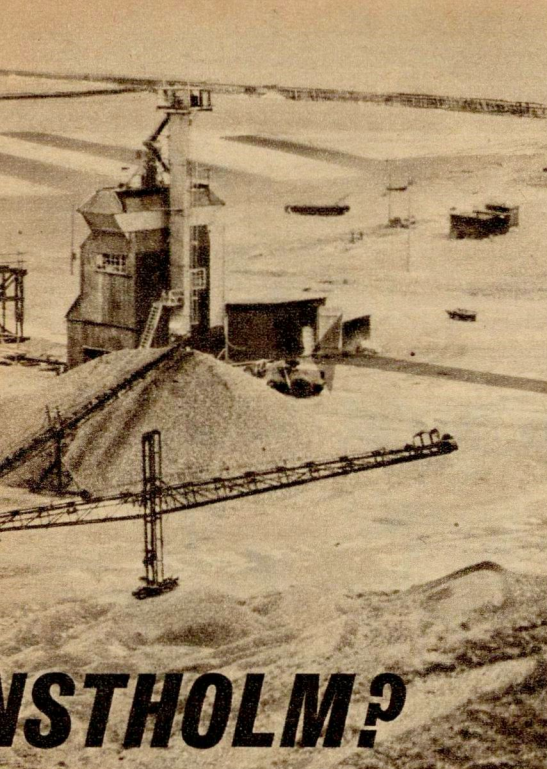
De handelsmæssige motiveringer holdt sig fremdeles gennem årene, mens synspunktet om tilflugthavne efterhånden blev tillagt mindre og mindre værdi, og først i midten af firserne dukkede fiskerihavns-motivet op.

I 1897 nedsatte indenrigsministeriet en kommission, der tre år senere afgav en betænkning. Heri hed det bl. a.: Det forekommer kommissionen at være utvivlsomt, at et havneanlæg med hensyn til fiskeriet for så vidt vil kunne forsvares, når spørgsmålet ses fra et nationaløkonomisk synspunkt.

Trods disse sagkyndiges positive udtalelser gik der nogle år, hvor der ikke skete noget. I 1903 var man ikke kommet videre end til at vedtage opførelsen af en læmole ved Roshage, godt halvanden kilometer øst for Hanstholm.

I 1914 nedsattes så en ny kommission,

HANSTHOLM?

Et oversigtsbillede over Hanstholm havn med de endnu ikke påbegyndte dele af projektet indtegnet. Det er, som man vil se, langt de betydeligste dele af anlægget, man endnu ikke er gået i gang med. Når (eller hvis) havnen bliver fuldført, er det meningen, at skibene skal „løbe farten af“ i det yderste bassin, mens det inderste bassin er den virkelige havn med de tre hoved-kajer og den noget mindre „lollebro“ yderst t. h.

og den indstillede to år senere, at der blev bygget en større fiskerihavn ved Hanstholm og en mindre ved Hirtshals. På grundlag af denne indstilling fremsatte trafikministeren i 1917 i folketinget forslag til lov om anlæg af disse to fiskerihavne. Forslaget gik hurtigt igennem rigsdagen, allerede to måneder efter stadfæstedes loven, som bemyndigede ministeren til for statens regning at anlægge havnene i Hirtshals og Hanstholm.

Næsten omgående gik man i gang med opførelsen af fiskerihavnen i *Hirtshals*, mens man først i 1925 startede på Hanstholm-projektet.

Byggeriet i Hanstholm mødte mange og uforudsete vanskeligheder. Seksten år senere, i 1941, var man ikke nået længere end til opførelsen af den vestre mole. I mellemtiden havde tyskerne besat Danmark, og i 1942 krævede besættelsesmagten, at arbejdet blev helt indstillet, og området blev evakueret. Vandbygningsvæsenet fjernede alt sit bygningsmateriale, og tyskerne bortsprængte alle faste anlæg og bygninger på havnepladsen.

Under resten af krigen og i de nærmest følgende år blev intet arbejde udført på Hanstholm havn. Derimod havde tyskerne gennemført et umådelig kostbart *fæstnings*byggeri i og omkring Hanstholm. Det var meningen, at Hanstholm sammen med et tilsvarende tysk anlæg på Norges sydkyst skulle spærre indsejlingen til Kattegat. „Fæstningen Hanstholm“ var derfor blandt andet udstyret med vældige 38 centimeters kanoner, som næsten kun-

ne skyde helt til Norge! Tyskerne havde også planer om at færdigbygge Hanstholm havn – til flådebrug – men kom ikke i gang med dette byggeri.

I 1945 blev så nedsat en ny kommission, og et beløb på omkring 5 millioner kroner blev stillet til rådighed for udbedring af de skader, vestmolen havde lidt under tilstanden fra 1942 til 1945.

Den nye kommission afsluttede sit arbejde i 1951 og var da kommet til et resultat, der gav sig udslag i en betænkning, hvis konklusion lyder således:

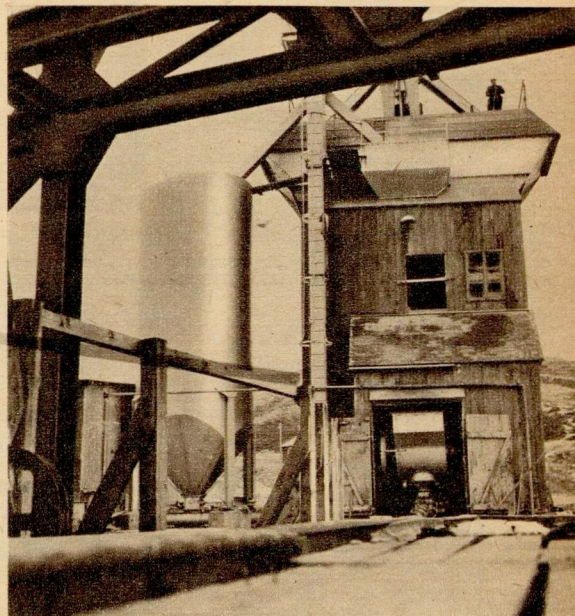
– På grundlag af den i betænkningen givne redegørelse om de tekniske og økonomiske forhold må udvalgets flertal fraråde, at anlægget af en havn ved Hanstholm bringes til udførelse.

Det skal tilføjes, hedder det videre, at den udførte del af vestmolen ved Hanstholm vil være uden værdi som læmole, såfremt man ikke fuldfører havnen, idet kystfiskeriet er knyttet til den tidligere anlagte læmole et par kilometer øst for det pågældende havneanlæg. En fortsættelse af de nu igangværende reparations- og forstærkningsarbejder ved vestre mole vil således være ganske nytteløs, såfremt hele havneprojektet opgives, og disse igangværende arbejder bør derfor under denne forudsætning standses.

Punktum, finale – troede man da!

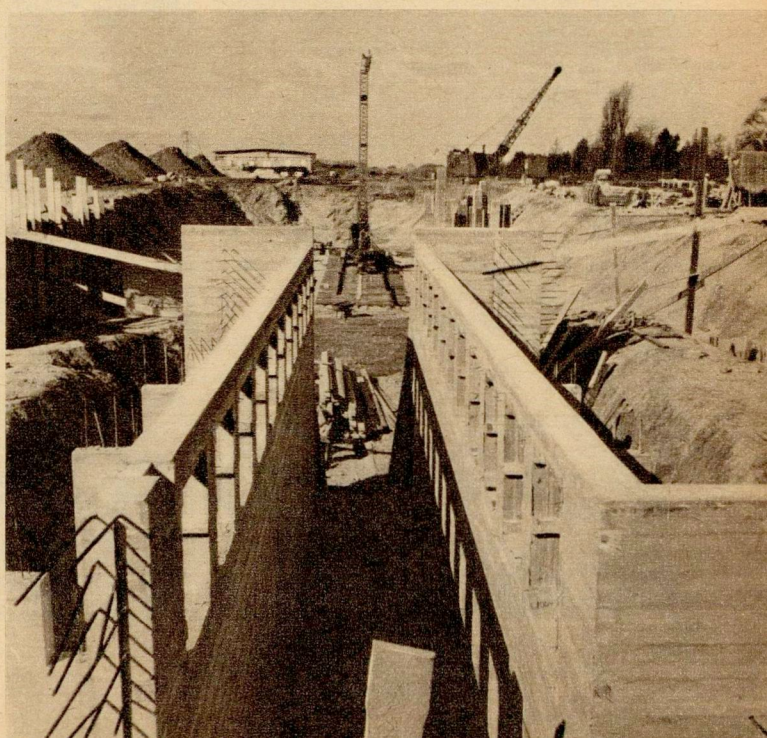
Reaktionen fra lokal side samt fra vide kredse i befolkningen var voldsom. Med ægte jysk seighed tog Hanstholm-havnens tilhængere, med de to kendte fiskeri-organisationsfolk *Niels Bjerregaard* og *Laur. Thygesen* i spidsen kampen op, og da trafikminister *Carl Petersen* i 1955 overtog indenrigsministeriet, lykkedes det Hanstholmfolkene at overbevise den ny trafikminister *Kaj Lindberg* om berettigelsen af fornyede overvejelser. Trafikministeren foranledigede, at der blev nedsat endnu en kommission, og et nyt beløb blev bevilget til fortsættelse af de i 1951 indstillede reparationsarbejder på den vestre mole.

Et billede fra havnebygningslaboratoriet i Hjørtækær uden for København. Her vil vandbygningseksperterne opbygge en model af Hanstholm havn i nøjagtig, men stærkt formindsket målestok og udsætte den for strøm og bølgeslag, som svarer til, hvad den virkelige havn vil komme ud for i Vesterhavet. Ad denne vej håber man at kunne løse de tekniske problemer i forbindelse med Hanstholm-projektet. Tilbage vil imidlertid stå det økonomisk-politiske problem, som ikke er mindre kompliceret, og som jo desværre ikke lader sig klare ved videnskabelige laboratorieforsøg. Hanstholm-projektet bliver havnebygningslaboratoriets første større opgave, men senere skal det benyttes ved forundersøgelse af andre projekter. Værdien af en mere sikker forhåndsviden vil utvivlsomt langt overstige omkostningerne.

Støbeanlægget, der forsyner de enkelte arbejdspladser med flydende beton. Betonpumpen ses i dorgabet og til venstre den store cementsilo.

Sidste sommer blev det bevilget, at der måtte opføres et laboratorium, som under Danmarks tekniske Højskoles auspicer skulle beskæftige sig med havnebygnings-spørgsmål i almindelighed og med Hanstholm-projektet i særdeleshed. Dette laboratorium, der nu er under opførelse i Hjørtækær ved København, vil i løbet af denne sommer kunne tage fat på de preserende Hanstholm-undersøgelser, og resultatet af disse – foretaget under ledelse af professor Lundgreen – vil blive stillet til rådighed for Hanstholm-udvalget, der har fået frist med en betænkning til midten af 1959. Den betænkning, der til den tid bliver afgivet, kommer formentlig til at betyde det endelige „knald“ eller – hvem ved – „fald“ for det omstridte projekt, altså mere end tres år efter, at alle var enige om havnens store betydning for stedet og egnen.

Der arbejdes for tiden atter med planen om at skabe en ny skov som et udflugtsområde specielt for beboerne i hovedstadens sydvestlige dele. Realiseres planen fuldt ud, kommer den nye skov til at ligge som vist på kortskitsen her (samt på nogle arealer ved Ballerup). Den vil således bryde den landskabelige ensformighed i den skovløse trekant mellem København, Roskilde og Køge. Fragammel tid bærer denne egn på grund af sit flade terræn navnet Heden, skønt den omfatter noget af landets frugtbarste jord.

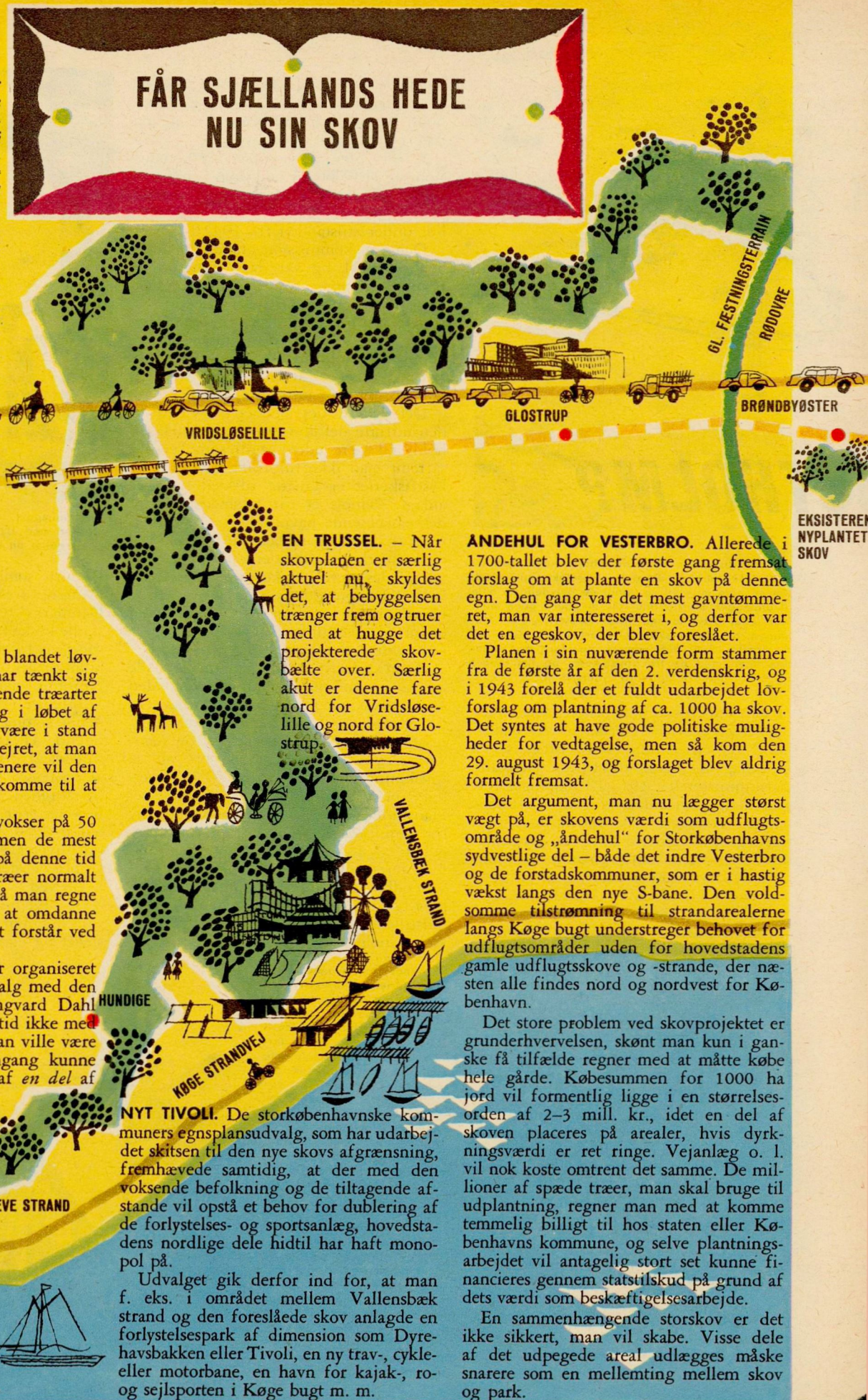
Hidtil har skovplanen mødt sympati mange steder, men det er endnu uafklaret, om man kan skaffe de nødvendige penge.

50-60 ÅR. Det er en såkaldt blandet løvskov, man vil skabe. Man har tænkt sig at begynde med hurtigtvoksende træarter som poppel, pil og birk, og i løbet af en halv snes år skulle man være i stand til at få en skov så meget i vejret, at man kan skjule sig i den. Først senere vil den langsommere voksende bøg komme til at dominere billedet.

Bøgetræer af bedste sort vokser på 50 år til ca. 21 meters højde, men de mest almindelige bøgesorter når på denne tid kun 17-18 meter. Da bøgetræer normalt plantes ud i 2 års alderen, må man regne med, at det varer 50-60 år at omdanne en mark til det, man normalt forstår ved en „rigtig“ bøgeskov.

Planens fortalere, som har organiseret sig i et særligt Vestskov-udvalg med den københavnske borgmester Ingvar Dahl som formand, regner imidlertid ikke med at realisere den i ét stræk. Man ville være glad, hvis man i første omgang kunne skaffe penge til udlægning af en del af arealet som skov.

FÅR SJÆLLANDS HEDE NU SIN SKOV

EN TRUSSEL. – Når skovplanen er særlig aktuell nu, skyldes det, at bebyggelsen trænger frem og truer med at hugge det projekterede skovbælte over. Særlig akut er denne fare nord for Vridsløselille og nord for Glostrup.

ANDEHUL FOR VESTERBRO. Allerede i 1700-tallet blev der første gang fremsat forslag om at plante en skov på denne egn. Den gang var det mest gavntømmeret, man var interesseret i, og derfor var det en egeskov, der blev foreslået.

Planen i sin nuværende form stammer fra de første år af den 2. verdenskrig, og i 1943 forelå der et fuldt udarbejdet løvforslag om plantning af ca. 1000 ha skov. Det syntes at have gode politiske muligheder for vedtagelse, men så kom den 29. august 1943, og forslaget blev aldrig formelt fremsat.

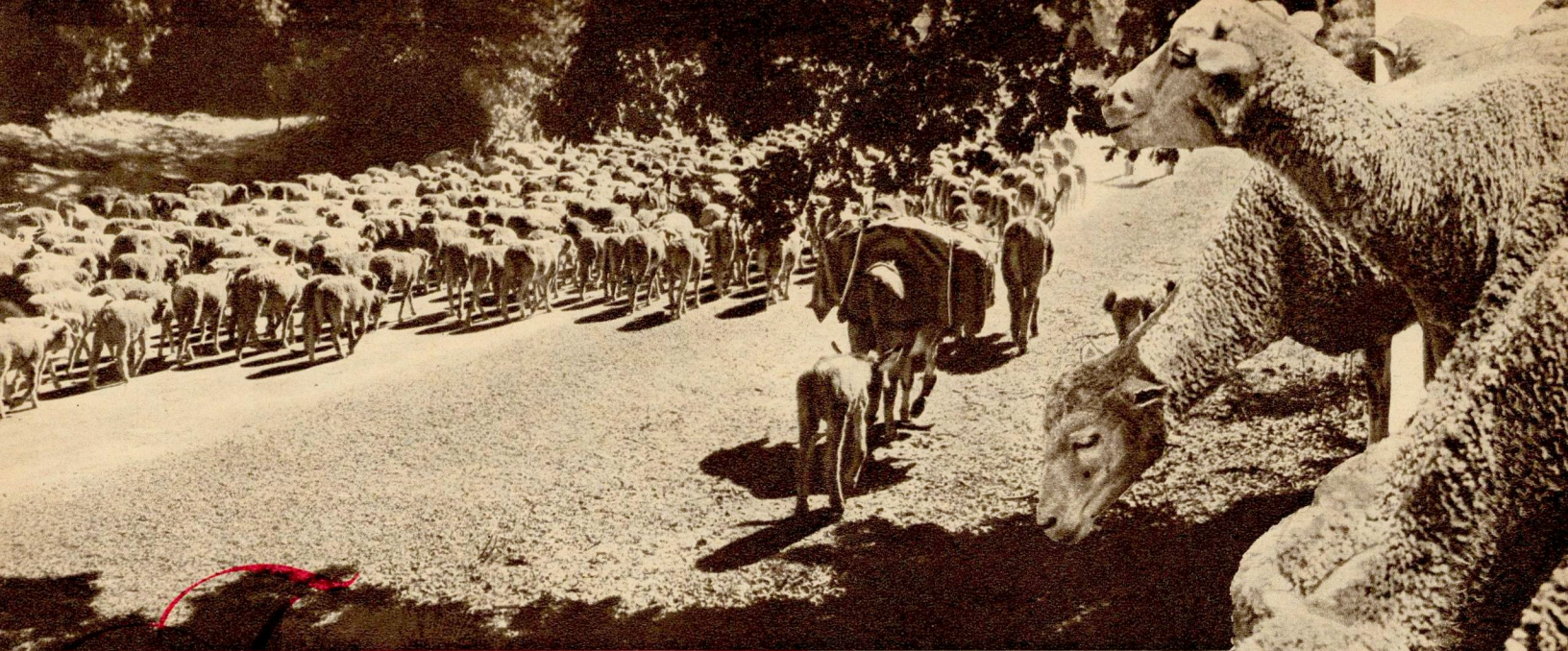
Det argument, man nu lægger størst vægt på, er skovens værdi som udflugtsområde og „andehul“ for Storkøbenhavns sydvestlige del – både det indre Vesterbro og de forstadskommuner, som er i hastig vækst langs den nye S-bane. Den voldsomme tilstrømning til strandarealerne langs Køge bugt understreger behovet for udflugtsområder uden for hovedstadens gamle udflugtsskove og -strande, der næsten alle findes nord og nordvest for København.

Det store problem ved skovprojektet er grunderhvervelsen, skønt man kun i ganske få tilfælde regner med at måtte købe hele gårde. Købesummen for 1000 ha jord vil formentlig ligge i en størrelsesorden af 2-3 mill. kr., idet en del af skoven placeres på arealer, hvis dyrkningsværdi er ret ringe. Vejanlæg o. l. vil nok koste omtrent det samme. De millioner af spæde træer, man skal bruge til udplantning, regner man med at komme temmelig billigt til hos staten eller Københavns kommune, og selve plantningsarbejdet vil antagelig stort set kunne finansieres gennem statsstilskud på grund af dets værdi som beskæftigelsesarbejde.

En sammenhængende storskov er det ikke sikkert, man vil skabe. Visse dele af det udpegede areal udlægges måske snarere som en mellemting mellem skov og park.

NYT TIVOLI. De storkøbenhavnske kommuners egnsplansudvalg, som har udarbejdet skitsen til den nye skovs afgrænsning, fremhævede samtidig, at der med den voksende befolkning og de tiltagende afstande vil opstå et behov for dublering af de forlystelses- og sportsanlæg, hovedstadens nordlige dele hidtil har haft monopol på.

Udvalget gik derfor ind for, at man f. eks. i området mellem Vallensbæk strand og den foreslåede skov anlagde en forlystelsespark af dimension som Dyrehavsbakken eller Tivoli, en ny trav-, cykle- eller motorbane, en havn for kajak-, ro- og sejlsporten i Køge bugt m. m.

FÅRENE'S STORE

AF MAURICE MOYALD . FOTOS: MARCEL COEN

FORÅRSMARCH

DET RINGLER af bjælder i mange forskellige toner fra får, hunde, pakyd og heste. Den erfarne hyrde kan selv i nattens mørke sige, hvem der er hvor. Det er en vældig drift, 2300 får, der går med bjældeklang gennem Sydøstfrankrig, fra La Crau-Sletten ved Middelhavet til bjergene på grænsen til Italien. Når solen om foråret får ny styrke, truer græsset på sletten med at tørre ind, og efter skik så sendes fårene op i bjergene – mere end tre hundrede kilometer borte.

Det er ikke let at marchere denne tur til fods, og med 2300 får på slæbetov bliver vandringsmanden virkelig sat på prøve. Hyrderne kender ruten som deres egen lomme, for de har vandret den to gange om året i mange år, de har lært den af deres fædre. I utallige generationer har hyrder og får vandret ad denne rute, og hundene er vandret med. Hundenes rolle i denne nomadevandring er kolossal. Men man skal ikke vente sig tårepersende historier om hyrdehundredes trofasthed mod mennesker og dyr. Det er en trist kendsgerning, at hundene er udslidte efter blot fire-fem år, og så – ja, så er de ikke længere hyrdehunde. Andre har overtaget deres arbejde, og ikke et ord om de gamle.

Hundene skal ikke alene springe rundt i bjergene for at genne de vildfarne får tilbage til flokken, de skal også hver dag før marchen stille fårene op i kolonne. Opstillingen er nemlig ikke helt tilfældig. Forrest går de mest erfarne og mest bevidste moderfår. Så følger de alleryngste: de, der aldrig før har været ude på turen, og som nu skal lære at gå i række og geled. Så går det opad i alderstrin, jo længere tilbage i kolonnen, des ældre og mere erfarne får.

Hyrderne er ligesom hundene på sider-

Når solen om foråret begynder at få magt, visner græsset på engene ved Rhones munding, de græssende får sendes derfor som en vældig nomade op til engene i bjergene på grænsen til Italien.

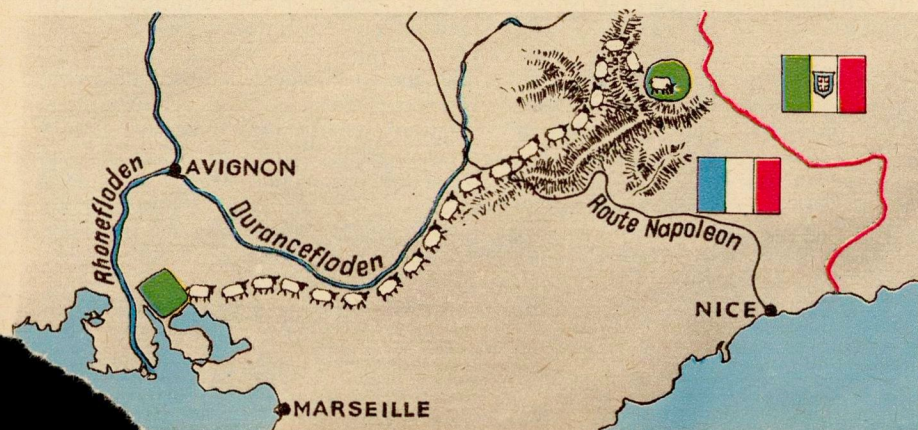
Dennevandring, over mere end tre hundrede kilometer og ofte gennem vanskeligt terræn, skildres her i tekst og billeder

ne, foran og bagved kolonnen, seks hyrder og seks hunde. Som regel er kolonnen så lang, at hyrderne ikke har lejlighed til at se og tale med hverandre, før der slås lejr for natten.

Ingen skal påstå, at en nomade er velset, hvor den kommer frem. Så mange år har denne vandring fra sletten til bjergene (og tilbage igen) fundet sted, at alle kender historier om sammenstød mellem hyrder og bønder.

Fårene skal jo have græs og vand under vejs, og ingen vil fortænke hyrderne i at mene, at fårene kan tage, hvad der er. Lige så lidt kan man fortænke bønderne i at regne græsset for deres eget.

Det gik så vidt som til blodige sammenstød mellem parterne, og de højeste myndigheder bestemte så, at nomaden frit måtte græsse halvtreds meter til hver side af vejens midte. Langs nomadens rute blev der sat grænsepæle op, men bønderne

Kortet viser ruten, som fårenomaden følger fra Middelhavet til bjergene ved Italiens grænse.

Fårenes march sker som regel ad mindre befærdede veje, men det kan hændе, at de kommer ud på en hovedvej, og så får hyrderne travlt med at skaffe fri bane til køretøjerne.

skumlede, og lidt efter lidt rykkede de grænsepælene nærmere mod vejen. Kun hvor græsningen er værdiløs, står stenene, hvor de engang blev sat.

Nu om stunder er denne frie græsning ikke meget værd. Reglen er, at hyrderne under marchen køber retten til en dags græsning på en god eng. Tidligt om morgenen rider en hyrde ud for at finde en eng. – Skal I have lidt græs til fårene, spørger en bonde, der „rent tilfældigt“ er kommet tidligt op. – I kan få det hos mig, det er kun fem tusind francs (ca. 100 kr.).

Hyrden kigger lidt på græsset og meget på bonden. De er lige fiffige. – Der gror jo ikke for fem øre græs på din jord, og der er så meget vand i engen, at fårene vil få kolik, hvis de æder græsset.

Nå, begge standpunkter er noget yderliggående, og efter en del snak ender det naturligtvis med, at fårene rykker ind på bondens eng, mens prisen samtidig er rykket en del nedad. Sådan går det med føden til fårene i de 15–16 dage, marchen varer.

Fra det lave Provence ved Middelhavet snor ruten sig højere og højere op i Syd-alperne. Selv midt på dagen er her køligt, til gengæld er luften klar og udsigten enestående skøn. Men hyrderne har ikke mange øjne tilovers for det skønne. Der er meget andet, som skal passes.

Hyrderne lever med fårene og blandt dem. Marchen er to ugers lejrLiv – uden telt. Måltiderne tilberedes i det fri, og når mørket falder på, tændes en stormlygte, og hyrderne lægger sig til ro på jorden. Pakdyrene slæber en vældig bagage, frakker og andet varmt tøj, kokekar og mad. Der er tørret fårekød og fisk, macaroni, bønner, kartofler, bacon, kaffe, rødvin og cognac. Det sidste er jo hvermands drik på disse egne.

Over bålet stilles en gryde med vand; når det koger, hældes bønner, macaroni, kartofler, brødstykker (der forinden er mættet med olivenolie), en stor slat rødvin, salt, safran og peber, i gryden. Retten kan sikkert få et fornemt navn i en restaurant, der specialiserer sig i „egns retter“, her i det frie er det bare et sundt

måltid, og der spises enorme portioner af den tykke, sovselignende suppe, for man får en vældig appetit af en tur, der går opad og opad. Hundene får majsgrød og er glade ved det. Mælk – det giver fårene.

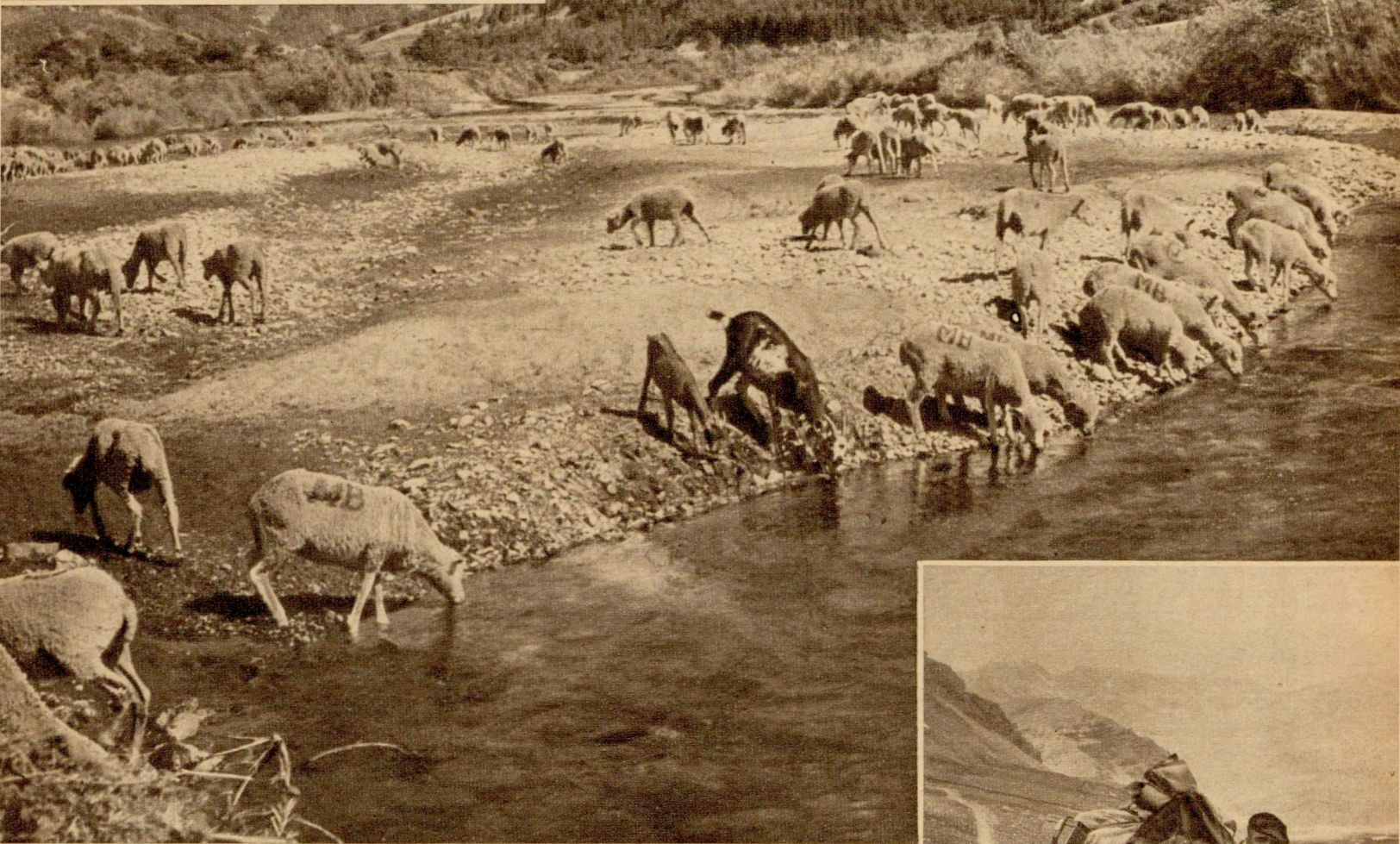
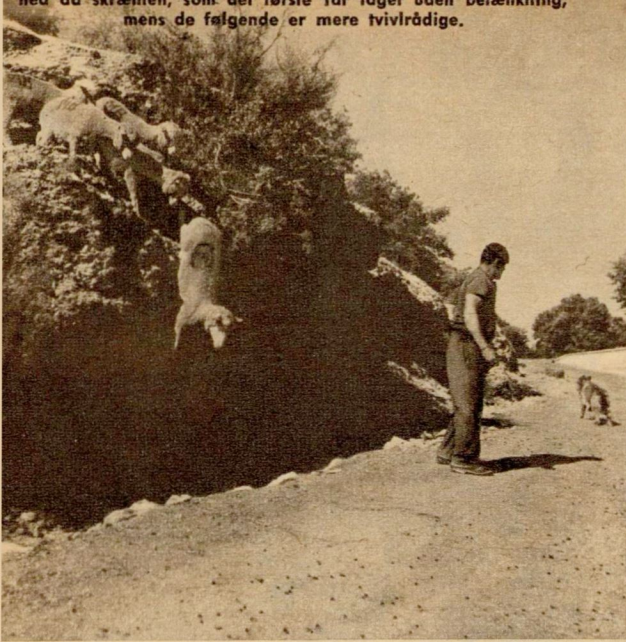
Jo højere, man kommer op i bjergene, des stærkere strabadser kan fårene tåle, og des stærkere bliver deres moderinstinkt. Det får, som nede på sletten uden videre lod sig skille fra sit lam, bliver helt rasende heroppe, blot en hund vælter lammet omkuld. Man har ofte set, at fårene slutter sig sammen for at gennembanke en hund så voldsomt, at hyrderne må komme den til hjælp.

Hvert af fårene har sin personlighed, som hyrderne kender. De kender de får, som bliver jaloux, de, som ikke skøtter deres lam, og de, som ligefrem adopterer andres lam. Hyrderne ved også, hvilke får, der skejer ud fra flokken og går egne veje, for det er altid de samme, ligesom det altid er de samme, som ligegyldige og passive går der, hvor flokken er tættest, og bare lader sig bære frem med strømmen.

Under græsningen skiller fårene sig altid ud i de samme små flokke, og hver for sig er de anført af en gammel og erfaren bedstemor.

Marchens mål er en vældig eng øverst i Højalperne, lige ved grænsen til Italien. Vejen til dette paradys er besværlig. Sidste del af marchen stiller store krav, for nomaden skal over et pas i 2500 meters højde. Før denne etape gøres der i et helt døgn holdt udenfor en lille landsby, så fårene kan æde sig mætte. Man vil ikke risikere, at de fristes til at gå egne veje i søgen efter føde.

Her oppe i højderne er der bare et muldyrspor at følge. Nomadens muldyr går i spidsen, for med deres fantastiske sporsans finder de altid de bedste steder at gå i det uvejsomme terræn. Men med eet standser marchen. Fårene står stille, stien er dækket af sne, som de er bange for. Nogle bjerggeder føres af hyrderne frem i spidsen, og med dem som anførere går det videre, omend ikke hurtigt, for fårene er ikke trygge i de hvide omgivelser. Så lægger tågen sig med eet, og intet af det underliggende landskab er at se. Hyrderne bliver urolige, og uro spores også i nomaden. Endnu værre bliver det, da lynene begynder at knitre i bjergene. Hyrderne ved, at her på bjergsiden blev sidste år en hyrde dræbt sammen med 345 får af et lyn. Lige over nomaden slår et lyn ned på bjerget, et chok elektrificerer nomadens næsten endeløse række af dyr. Hvordan skal man dæmme op for en panik, der vil kunne få katastrofale følger. Hyrdernes formand ved det: Vædderne må i spidsen. Deres klokker røber, hvor de er, men på den smalle sti er det ikke let at fange dem ind. Megen uro præger hyrdernes febrilske søgen efter vædderne. Endelig er de placeret forrest i kolonnen, og dyrene går fremad pány.

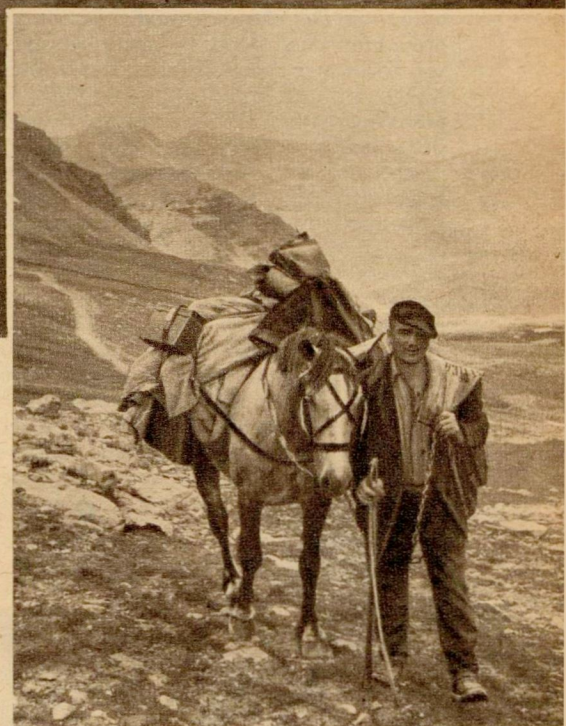

Fårene slukker deres tørst i en elv med krystalklart vand.

Med eet letter tågen, landskabet ligger opridset i alle enkeltheder, og med det lysere vejr er det, ligesom bjældernes klang toner langt skønnere. Så går det over passet og de sidste fem hundrede meter nedad, ned til sommerens frodige græsland.

I en vældig cirkel af høje bjerge, flere af dem med sneklædte toppe, ligger den store engstrækning, hvor fårene og hyr-

derne skal være hele sommeren. To bække løber gennem det grønne tæppe, og af og til rejser en regnbue sig over bækkenes løb. Det er et landskab så skønt, at alle i nomaden kan føle, at de er kommet til vejs ende. Trætheden og de nys overståede farer glemmes, bjælderne ringler overalt, hvor fårene færdes. Fårene er kommet til deres sommerparadis, de skal først herfra, når sneen truer med at lægge sig.

Pakdyret bærer en vældig last på vej op mod passet. På lavlandet er det hyrdens ridedyr.

JA ELLER NEJ TIL NORDEN

UDEN forklejnelse af de røster, som lød fra de andre nordiske ministre ved det store forbrugermøde på Kronborg i begyndelsen af juni (i forbindelse med Nordisk Andelsforbunds generalforsamling – se reportagen side 20 og 21), kan det siges, at Bertel Dahlgaard – den minister, der først af alle har fået Nordens anliggender som hovedopgave – ydede det betydeligste bidrag til at føre debatten om det nordiske fællesmarked et skridt videre.

Han gik ud fra forbrugeren som den centrale skikkelse i det økonomiske kredsløb og den højnelse af levestandarden, som må være den inderste kerne i formålet med gennemførelse af den nordiske toldunion. Det større marked giver masseproduktion med deraf følgende betingelser for større specialisering. Specialiseringen bringer mindre produktionsomkostninger og i næste omgang lavere priser til forbrugere og større konkurrenceevne i forhold til udlandet til gavn for beskæftigelsen, altså en kædereaktion frem mod noget bedre – altså sammen så meget desto mere påkrævet som vi står på tærskelen til en ny industrialiseringsperiode med atomkraften som energikilde og automatiseringen som produktionsprincip. Hvordan skal vi komme igennem alt dette uden at stå sammen i større enheder end vore egne små lande udgør?

Punkt for punkt imødegik minister Dahlgaard indvendingerne mod fællesmarkedet. Han bagatelliserede ikke de

vanskeligheder, som uensartede vilkår fra land til land (løn, skatter, priskontrol, rente o.s.v.) rejste for gennemførelsen af fællesmarkedet, men de værste ulemper kan afbødes ved overgangsordninger, og i øvrigt kunne Dahlgaard ikke billige den tankegang, at „alle kartofler skal være lige store“ før man iværksætter toldunionen. Når f. eks. norsk næringsliv klager over en særlig høj selskabsbeskatning, måtte man ikke glemme, at Norges renteniveau var det laveste i Norden og elkraften billigere end andet sted.

Han kunne heller ikke indrømme, at en nordisk toldunion ville betyde økonomisk isolering af Norden og medføre handelspolitiske modforanstaltninger fra udlandet. Nej, tværtimod ville et nordisk fællesmarked være et stort og købedygtigt marked, som ingen udefra ville undvære.

Heller ikke bekymringerne for, at fællesmarkedet skulle berøve de enkelte nordiske lande deres suverænitet, delte han. Grundlaget for fællesmarkedet kunne skabes ved en *traktat* uden nogen egentlig *overstatslig* overbygning.

Tilslut kom han ind på de 6 vesteuropæiske landes toldunions-planer, samt spørgsmålet om at indkorporere eller koordinere såvel denne toldunion som en nordisk toldunion i et eventuelt større frihandelsområde.

Han afviste den påstand, at udviklingen i Vesteuropa er løbet forbi det nordiske økonomiske samarbejde. Der er ikke i princippet nogen modsætning mellem et nordisk marked og et vesteuropæisk frihandelsområde. Når de 6 landes toldunion kan gå op i et større frihandelsområde, kan en nordisk toldunion det samme. Netop ved at oprette et nordisk fællesmarked skaber man de rette be-

tingelser for et nordisk erhvervslivs tilpasning til konkurrencen i det vesteuropæiske marked.

På den anden side kan man ikke forlange af noget nordisk land, at det af hensyn til de nordiske samarbejdsmuligheder skal forringe sine muligheder overfor det vesteuropæiske samarbejde. Det gælder f. eks. i spørgsmålet om den danske landbrugseksport til de vesteuropæiske lande.

Bertel Dahlgaard indskærpede tilsidst nødvendigheden af, at der snarest træffes afgørende beslutninger om det nordiske fællesmarkeds virkeliggørelse.

Forud for Bertel Dahlgaard havde en finsk regeringseksminister Erik Törnquist, og derefter den islandske finansminister Eysteinn Jonsson, samt de to kvindelige forbrugerministre i Norge og Sverige, Aase Bjerkholt og Ulla Lindström fremsat deres synspunkter i spørgsmålet om det nordiske fællesmarked.

Det gælder ikke om at vælge det letteste

Eysteinn Jonsson krævede herunder forbrugerinteresserne sat i højsædet som det afgørende for iværksættelsen af det nordiske fællesmarked. Han erkendte, at reformen ville møde store tilpasningsvanskeligheder, men det var den pris, man måtte betale for at kunne nyde fællesmarkedets goder, og det gjaldt ikke om at vælge det, der i øjeblikket er lettest. Store sociale og økonomiske nydannelser er aldrig kommet til verden uden fødselsveer.

På samme linie erklærede minister Aase Bjerkholt, at forbrugerproblemerne var de centrale i det nordiske økonomiske samarbejde og understregede navnlig be-

Tre af det nordiske stævnes talere, minister Bertel Dahlgaard, den islandske finansminister Eysteinn Jonsson og den norske forbrugerminister Aase Bjerkholt.

Fra det nordiske stævne i Kronborgs riddersal. På første række fra venstre ses den islandske finansminister Eysteinn Jonsson med frue, den norske forbrugerminister Aase Bjerkholt, fru Lis Groes, den svenske forbrugerminister Ulla Lindström, FDBs formand, professor Nyboe Andersen og frue, minister Bertel Dahlgaard, direktør Albin Johansson, samt den finske ambassadør i Danmark.

tydningen af en internordisk forsknings- og oplysningsvirksomhed til højnelsen af levestandarden, ikke mindst ved fremme af nye metoder til fremstilling af bedre og billigere varer, samt en billiggørelse af omsætningen med køleskabe, støvsugere og andre større udstyrsgenstande, som forbruget retter sig stærkere og stærkere imod.

Den svenske minister *Ulla Lindström* havde ikke det mindste mod „ensretning“, når det gjaldt husholdningsmaskiner, køkkenudstyr, kemisk-tekniske hjælpemidler o. lign. Her drejede det sig udelukkende om de pågældende forbrugsgodters funktionelle egenskaber. Om de var danske, norske, finske eller svenske var aldeles underordnet i forhold til, om de var gode og billige. Det er klart, sagde hun videre, at med et nordisk marked på 19 millioner vil der kunne gennemføres en produktion i større skala og med en mere rationel arbejdsfordeling, end når de nordiske lande hver for sig producerer de samme varer i alt for korte og derfor alt for dyre serier. Med vore små splittede markeder ligger de nordiske lande forsvarelseløse overfor masseprodukterne fra de større lande. Enten må vi kapitulere eller forsvare os gennem den specialisering og rationalisering af vore industrier, som kun det nordiske fællesmarked kan åbne vejen til.

Fri adgang for den danske landbrugseksport

Som altid ved disse nordiske sammenkomster var Nordisk Andelsforbunds formand, den svenske fællesforenings førstedirektør *Albin Johansson* en ildfuld og inciterende mødeleder, som krydrede mødets forløb med sine egne personlige bemærkninger, og som i en sluttale gik ind for alle told- og handelspolitiske skrankers nedbrydning i forholdet mellem de nordiske lande – også de, der beskytter landbruget i Norge og Sverige mod konkurrencen fra Danmark. Vil man i de to lande sikre sit landbrugs beståen, må det ske på anden måde end ved at lukke de danske produkter ude ved told og andre beskyttelsesforanstaltninger, erklærede *Albin Johansson*.

RETTELSE. I artiklen i serien *Du danske friske strand* om egnen ved Flensborg Fjord (i *Samvirke* nr. 10) er der sket en meget beklagelig fejl i omtalen af Rinkenæs kirke. Forfatteren har været så uheldig at forveksle den i begyndelsen af trediverne byggede kirke med den gamle sognekirke, som ligger så lavt, at man ikke kan se den fra Flensborg fjord. Den nye kirke har altså ikke ladet århundreders kampe gå hen over sig. Men den gamle har det. Den nye kirke er bygget af nu afdøde arkitekt Lønborg Jensen, som så fint har formået at forme den nye kirkebygning i de gamle kirkers form, at en sådan fejltagelse har været mulig. Hvad der er sagt om den nye kirke kunne – med undtagelse af udsigten over fjorden – godt være sagt om den gamle. Med hotellet i Gråsten hentydes til det tidligere tyske kurhotel.

**Delikatesser
i lommeformat**

Det er dejligt at have lidt lækkert med på sommerturen – f. eks. FDBs *Nattergaletunger* eller ekstrafine *Chokolade-kringler*. Den praktiske æske er nem at stikke i lommen eller tasken.

Chokolade-kringler 80 g kr. 2,50
Nattergaletunger.. 105 g kr. 3,75

Husk dem næste gang De er i
BRUGSEN

Næste nummer af *Samvirke* udkommer dateret 1. august, idet *Samvirke* som bekendt udkommer med 22 nr. om året, 11 i hvert halvår. Dette betyder, at der i juli måned kun kommer et nummer, mens bladet fra 1. august og året ud udkommer 2 gange i hver måned, den 1. og den 15.

A satirical cartoon by Per Olov Johansson depicting various economic and social issues as a series of ladders and paths leading up a hill. The ladders are labeled with terms like 'STATSBESPARELSER', 'IMPORTRESTRIKTIONER', 'OMBETNINGSSKAT', 'FÖRBRÜCKSSKAT', 'BUNDEN OMSPARING', and 'RENTEFÖRHOJELSE'. The paths are labeled with terms like 'RÄVARE-IMPORT', 'SPAREDEMIER', 'STÖTTE TILL PRODUKTIV INVESTERING', 'INDENLANDSK PRODUKTION', 'IMPORT', 'EKSPORTKREDIT', 'EKSPORTFÖRMIER', 'EKSPORT', 'KOSMETIK', 'MINIPELSER', 'BILAR', 'TURISTREJSER', 'RESERV', 'LÖKUSKAP', 'SKIVS-BÄVNING', 'RÄVARE-IMPORT', 'SKAFFELSE AV MASKINER', 'KÖP-REGERING', and 'KÖP-REGERING'.

4 offentligt forbrug omfatter statens og kommunernes løbende køb af varer og arbejdskraft til driften, lige fra lønninger og pensioner til f. eks. statsbanernes brændselsudgifter og udenrigsministeriets repræsentationscigarer. Også forsvarsudgifterne, inklusive den militære anlægsvirksomhed, regnes for offentligt forbrug. Derimod medregner nationaløkonomerne som regel ikke de sociale udgifter og statstilskuddene til denne kategori i landets regnskab, men til det private forbrug – alligevel tager vi dem med her, hvor det drejer sig om muligheder for at nedskære det offentliges *bevillinger*. I praksis er de fleste større udgiftsposter *nogenlunde urørlige* (af samfundsmæssige eller partipolitiske hensyn), for militærkontoens vedkommende spiller også vore udenrigspolitiske forpligtelser ind som medlem af Atlantpagten. Dog har de seneste år vist flere eksempler på opsættelse af forsvarsudgifter, når landet var i økonomiske vanskeligheder. Inden staten punger ud, giver *finansudvalget* ofte instruktion i brugen af en sparekniv, ligesom de fire *hovedrevisorer* er med til at passe på, at der ikke ødsles med skatteydernes penge. Endelig kan der hentes sparegevinster gennem *Forvaltningsnævnets* rationaliseringsarbejde inden for statsadministrationen. (I alt er i denne omgang foreslået besparelser på 100 mill. kr. på statsbudgettet og nedlæggelse af varedirektoratet som led i rationaliseringen).

◄ **Omsetningsbeskat** har været flittigt benyttet i de senere år, men som „sparekniv“ er metoden behæftet med den ulempe, at forbrugsafgifter indregnes i pristallet og

1 eksportproduktionen, altså den part af „rådhedsræddelse“, der går til udlandet. Her kan selv sagt intet „spares“, for det ville være at save den gren over, vi selv sidder på. På dette felt må vi tværtimod være „flotte“, d. v. s. bruge endnu flere varer til eksport, dels ved at *producere mere*, dels ved at *begrænse hjemmemarkedsforbruget*, så mere bliver tilovers til eksport. Allerhøjst kan man overveje at spare eksport af råstoffer o. lign., der i bearbejdet form vil give bedre eksportmæssigt udbytte. Yderligere skub i eksporten kan nås gennem *eksportpræmiering* (eks.: aug. 1952 indførtes en præmie på dollareksport, der i realiteten betød et 8 pct. pristillæg for eksportøren) og *statsgaranti for eksportkredit* (eks.: i 1954 vedtog folketinget to gange forhøjelse af maksimum for eksportkreditgarantierne). Endvidere kan der være tale om at fritage eksportvirksomheder for skatter, afgifter og monopolkontrol samt at mildne eksportrestriktioner, der hindrer udførselen i at nå frem til de steder, hvor

3 offentlig anlægsvirksomhed rummer derimod en række chancer for „bid“, når politikerne går til angreb med sparekniven. Nationalbank-chefen har nævnt vej- og brobyggeri, kostbare rådhus og

derved fører til lønstigning. Det kan der dog bødes på ved særlige love om at „skrælle“ pristallet for nye afgifter (som det også er sket denne gang) eller ved at uddele sparebeviser, der trækkes fra pristallet.

¶ **Rationering** af almindelige forbrugsvarer, kombineret med maksimalprisordninger, er et effektivt nedskæringsmiddel, men antagelig kun politisk mulig under krigsforhold o. lign.

¶ **Tvangsopsparing** berører folk købekraft ligesom skat, men uden at fratage dem penge for stedet. Bunden opsparing vedtoges f. eks. i novemberforliget 1950, påskeforliget 1951 samt igen i den nuværende krise.

¶ **Kreditstramning** kan dels ske i form af **rente-forhøjelse**, hvis muligheder dog er ved at være udtømte på grund af det nuværende høje renteniveau, dels i form af **kreditrationering**, f. eks. indskrænket bankstøtte til finansiering af afbetalingskøb. Forbrug på afbetaling kan endvidere nedskræpes gennem krav om større udbetalinger, stempelafgift på købekontrakter m. v.

¶ **Toldforhøjelser** begrænser forbruget gennem importforhøjelse, f. eks. forhøjedes tolden på kaffe og the i marts 1955. I stedet for toldforhøjelse kan også tænkes indførelse af en **importafgift**, eventuelt midlertidig. Vor toldpolitiske handlefrihed er imidlertid i betydeligt omfang båndlagt gennem internationale aftaler (Gatt-overenskomsten).

¶ **Indkomstsænkning** eller standsning af indkomststigninger kan tænkes iværksat ved avancekontrol, udbyttebegrænsning (som i det aktuelle kriseprogram) og indgreb over for den automatiske dyrtidsregulering af lønnen. Det sidste har ikke været prøvet i fredstid – bortset fra små tilløb til at „skrælle“ det lønregulerende pristal – men kunne måske blive aktuelt i forbindelse med et prisstop, som man så det i 1940. En anden mulighed er opnåelse af „borgfred“ mellem samtlige parter på arbejdsmarkedet – de selvstændige næringsdrivende ikke undtaget – så kapløbet om højere indkomst standses for en tid til gavn for valutaen.

¶ **Importrestriktioner**, navnlig rettet mod forbrugsbetonede varer fra udlandet, kan også spare valuta (eks.: stop for indkøbstilladelser til biler), såfremt da ikke borgernes herved frigjorte købekraft i stedet retter sig mod varer, der ellers var blevet eksporteret, eller mod importvarer, der ikke omfattes af restriktionerne. Sparekniven kan foruden mod varer f. eks. rettes mod turistrejser til udlandet, enten ved forbud eller ved skærpede regler for tildeling af valuta.

¶ **Spare- og investeringsbegunstigelser** har vi allerede mange af, men mulighederne herfor er endnu langt fra udtømte.

¶ **Optagelse af lån** er unægtelig en noget usædvanlig form for at „spare“. Et eksempel er statens udstedelse af præmie-

obligationer, der opsuger penge fra omløbet. En anden mulighed, der dog ligger „tungt“, er at låne i udlandet, f. eks. for at styrke valuta-likviditeten eller forbedre det indenlandske produktionsapparat.

¶ **Huslejeudligning**, således at huslejen i ældre ejendomme får lov at stige, kan medføre en nedgang i det almindelige forbrug hos lejerne. Et tilløb hertil blev gjort med den ny huslejelov i 1955, der gennemførtes i forbindelse med andre forbrugsbegrænsende foranstaltninger.

¶ **Kronesænkning**, d. v. s. en forhøjelse af valutakurserne, så der går flere kroner på hver enhed af den udenlandske mønt, formindsker importen ved at gøre den dyrere og øger danske varers konkurrenceevne på fremmede eksportmarkeder. En isoleret dansk devaluering er dog ikke gennemført siden Kanslergade-forliget i 1933, og en grund til, at man viger tilbage for et sådant skridt, er devalueringens

gens tilbøjelighed til at fremkalde pris- og omkostningsstigninger.

¶ **Reklame-nedskæring** har nylig været antydnet i debatten som et middel til forbrugsbesparelser, f. eks. i form af forbud, regulering og beskatning af reklame for valutakrævende, luksusbetonede varer. Enten duer forslaget, og så er det godt, eller også duer det ikke, og så er det også godt, fordi erhvervslivet i så fald vil kunne indskrænke reklamen, hvis forbruget alligevel ikke påvirkes.

Hvem fører sparekniven? Bedst ville det være, om hver enkelt familie og virksomhed selv tog fat, når situationen krævede det. Desværre er muligheden ikke virkningsfuld nok – var den det, ville vi kunne undgå hele den ovenstående serie af tvangsprægede foranstaltninger, der endda ikke gør krav på at være udtømmende.

To stjernedrikke
liflige og læskende

Golden ANANAS SQUASH

Stjerne Valencia

BRYGGERIET STJERNEN

STJERNE VALENCIA
– stadig den populæreste appelsinvin

GOLDEN ANANAS SQUASH
– læskedrikken i særklasse

På vej til skole hedder denne tegning af Inge-Lise Rasmussen, 2. f. m. i Hørsholm skole. Der er gang i cyklen, det gælder jo om at komme præcis.

Jens Hiort Lorenzen, 1. x i Emdrupborg skole, København, kalder sin tegning „En drøm“. At sammenligne læreren med en klog gammel ugle er lige så gammelt som selve skolen.

Livet i vor skole

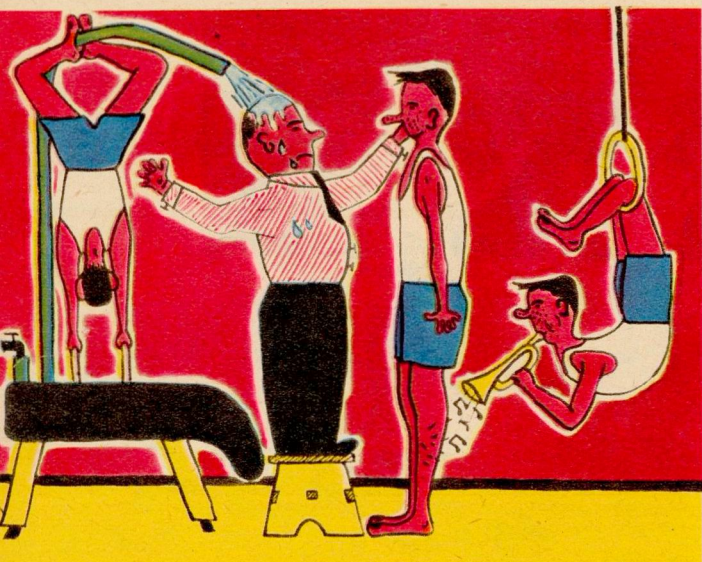
Ingen skal sige, at børnene er kede af at gå i skole. I tegninger og fortællinger, der er indsendt til vor konkurrence: Livet i vor skole, fortælles løs med stor glæde, og vi bringer her tre præmierede fortællinger og en række tegninger udvalgt blandt de mange, vi modtog.

Yrsa Kofod, 2. mellem, Rønne Statsskole, viser os livet i frikvarteret i skolegården.

Ove H. Møller, 3. a i Sønderkærskolen, København, tager humoristisk på sløjdtimerne.

Torsten Nielsen, 2. mellem i Herning Gymnasium, sender dette indtryk af gymnastiktimen. Det går åbenbart ikke stille af i Herning.

FYSIKTIMEN

KLOKKEN RINGER, vi stiller op. Når vi endelig langt om længe er blevet færdige med at betro de omkringstående vores private sorger og glæder, vinker læreren, og vi trasker langsomt og sindigt (vi skal nemlig have fysik) ind og får os efter mangt et suk sat ned. For en sikkerheds skyld anbringer vi et „Anders And“ under bordet, så vi ikke risikerer at falde i søvn midt inde i lysets brydninger. Læreren kommer ind, sætter sig langsomt og tager den sorte bog frem, men siger så til alles lettelse: „Hør, skal vi ikke synge en sang?“ Vi er ikke sene til at foreslå „Der dukker af disen –“ (ti vers à ni linier). Men nej, vi må nøjes med „På det jævne –“ Ihukommende lektien til i dag kommer nogle af de flittigste måske for skade til at synge: „Med dit håb og med din tro – udfaldsvink'len lig indfaldsdito . . .“ Men som sagt – kun de flittigste.

Sejrssangen er til ende, læreren åbner sin sorte bog og siger: Nu kan vi jo høre sådan en som – som øh – ja, lad mig nu se. Vi kan jo tage et menneske som (åndeløs stilhed i klassen, han hoster længe og grundigt og siger pludselig:) Ludovika! Alle undtagen Ludovika ånder befriet op, og mens læreren bolttrer sig mellem indfaldslodder, brydningsvinkler, diffuse overflader, kuglekalotter og den slags, sidder vi spændt og følger de tre små grises flugt for Store Stygge Ulv.

Læreren har dog også øje for andet end lysets gymnastiske øvelser, for pludselig – lige idet Rip, Rap og Rup er ved at blive hakket til plukfisk i søslangens gab – siger han: „Nå, lille Hannibal, du sidder nok helt i dine egne tanker.“ Hvor-til klassens lyse hovede omgående oplyser: „Ja, hvis skulle han ellers sidde i?“ Hannibal må til straf for sin uvante siddeplads afløse Ludovika, og resten af timen for-

løber i harmoni, Anders And og nevøerne finder den skjulte skat og får den efter mange genvordigheder og farer bragt i sikkerhed, – indtil klokken omsider ringer efter en nervepirrende time.

ANNE PALUDAN.

ET DEJLIGT FAG

NÅR JEG skal skrive om livet i min skole, vil jeg vælge et fag, som jeg tror, hele klassen er glad for. Dette fag er naturhistorie, og grunden til, at vi særlig godt kan lide dette fag er, at vi arbejder på en særlig morsom måde.

Vi arbejder enten i hold på en 4-5 stykker eller også to og to sammen. Vores naturhistorielærer udleverer trykte tekster, hvorpå der står en hel række spørgsmål, der besvares skriftligt af holdet i fællesskab og afleveres til læreren sammen med tegninger af materialet. Hvert hold arbej-

der med sin opgave, og når det er færdig med en opgave, går det videre med den næste.

For tiden arbejder vi to og to med opgaver om havets dyre- og planteliv, men når vi skal til det næste sæt opgaver, skal vi arbejde i hold på 4-5 stykker. Sommetider holder vi foredrag, og jeg tror, at vores lærer ofte giver karakterer efter de foredrag.

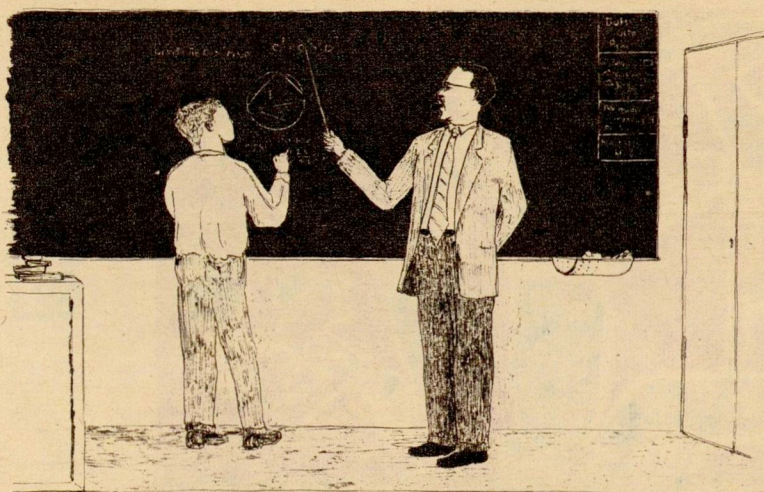
Denne arbejdsform, hvor man selv kommer i berøring med materialerne, og alle får lejlighed til at blive selvstændige, synes jeg er den eneste rigtige form for naturhistorie. Der bliver også mere sammenhold i klassen på denne måde end ved klasseoverhøring. Selvfølgelig kræves der et stort arbejde både af lærer og elever – ikke mindst af læreren, der skal rette en forfærdelig bunke opgaver og trykke mange tekster og desuden sætte alt frem, så eleverne selv kan finde materialerne i ti-

Bertel Holm-Hansen, 3. a i Grundtvigsskolen i København, mindes i sin tegning en festlig teaterforestilling, som skolens elever opførte.

Bente Bredahl Hansen, 4. e.m. i Bellahøjsskolen, København, har et emne, der fornylig har været aktuelt, nemlig den frygtelige stund ved det grønne bord.

Geometri ved den frugtindgydende, sorte tavle.

Herover en tegning af Flemming Bau, 4. a Holmegårdsskolen i Hvidovre. Til venstre tegner Le Fog, 2. fm. Hørsholm skole og oplyser, at „tegningen kommer af, at vi altid leger på wc'erne, og det må vi ikke, så får vi en balle, og læreren siger så: Det her wc-komedie kan vi ikke have på skolen.“

rådyr, der kommer mange i rækker, så står vi stille og ser op i grantræerne, der hopper de små egerne fra gren til gren, de er sorte og brune. Vi går videre, så ser vi fasan kokken komme, fasanhønen ruger æg for tiden.

ULLA LISBERG JENSEN.

ET VÆDDEMÅL

VI HAVDE haletudser i et syltetøjsglas på skolen. Så kom en pige og jeg til at tale om, om vi turde spise en af dem.

Pigen sagde, at hun nok ville. Det troede jeg, var løgn, så jeg sagde, at jeg ville give hende 10 kroner, hvis hun gjorde det. Og minsandten om ikke hun går hen og tager en op af glasset og spiser den. Så skulle hun jo have 10 kroner, og det fik hun også.

P.S. Det var så min lille historie. Jeg håber, at jeg vinder noget, så det kan dække tabet af de 10 kroner.

SONJA KIRKEGÅRD.

Præmielisten findes på side 26.

merne. Dette hjælper nogle af eleverne sommetider selv med til efter skoletid. På denne måde synes jeg, at naturhistorie bliver et dejligt fag; med klasseoverhøring ville det nærmest være kedeligt.

ANNEGRETHER BOCK.

DEN LILLE SKOLE

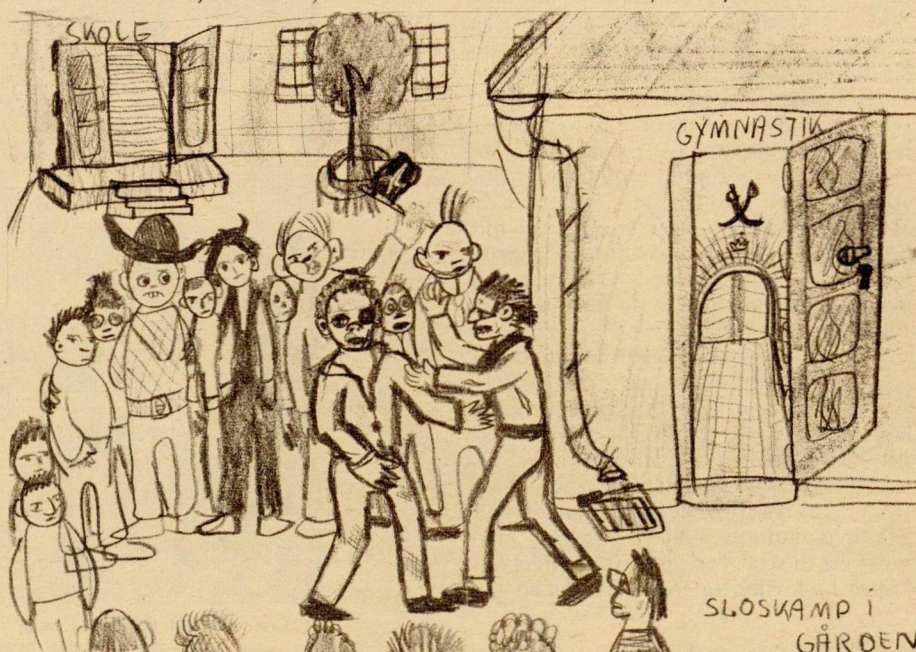
JEG ER 11 ÅR og bor ude på landet. Jeg regner med, at vi også må skrive, selv om vi kun har to klasser.

Jeg hedder Ulla, bor ved herregården Villestrup, hvor min far er skovfoged, som han har været i 30 år til første maj. Jeg går i en lille skole, hvor der kun er 16 elever, men jeg har en meget dygtig lærer, og vi holder af ham. Vi kan tale med ham om alt, og han er dus med os. Det er jo sjældent, en lærer vil være dus med sine elever.

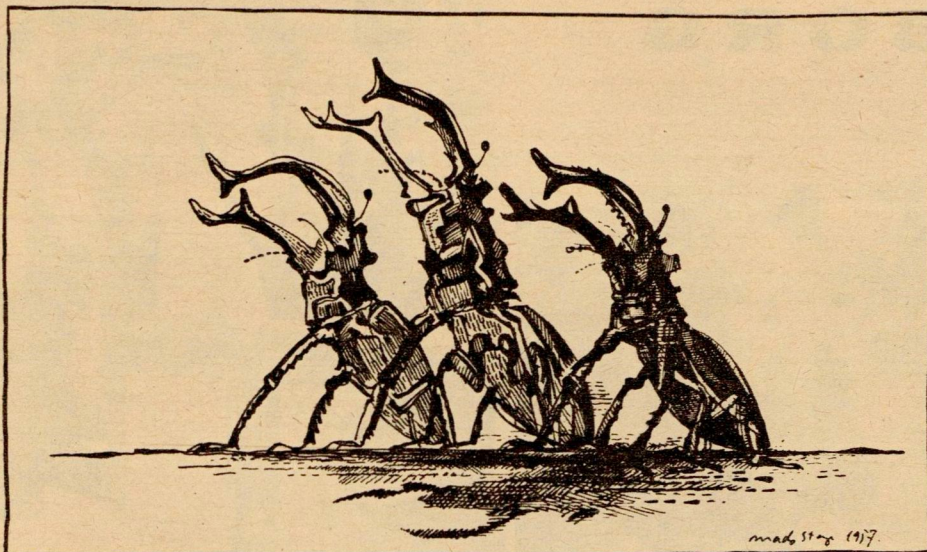
Det bedste, vi ved, er, når det nu bliver rigtig sommer, så har vi dejlige udflugter, de dage vi er i skole. Der er så smukt, hvor vi har skole. Den er omringet af dejlig bøgeskov. Så tager vi til fods 2 km ud til et dejligt udflugtssted, som hedder Madum sø; der kommer mange badegæster, og vi nyder turen derud. Vi ser på blomsterne. Læreren er vældig dygtig til botanik, og det interesserer mig meget. Når vi er ved vandet, får vi lov at bade i søen, så hviler vi ud, og så går turen hjemad

til skolen, så er vi godt sultne, men jeg har 3 km hjem til mor, det går hurtigt, for jeg skal hjem og have min middagsmad.

En anden dag går turen til engene, der lærer vi også blomster at kende, og så går turen til Blåkilde, der er et meget flot syn; vandet er blå, derfor hedder den Blåkilde. Turen hjemad tager vi igennem skoven. Det første, vi møder, er en flok

Sloskampen i skolen er tegnet af Finn Bachmann, 1. fm. i Havremarkens skole, København.

over konsulentens forstand

AF KELVIN LINDEMANN . TEGNING: MADs STAGE

EN AF MINE NABOER, konsulent Nielsen, der er en stor hjælp for mange landmænd, når skadedyr skal bekæmpes, er overbevist om, at der ingen mysterier findes i denne verden. Der kommer snart en tid, hvor vi har fundet løsningen på alle gåder.

En dag stod vi ved hans mose, som var fremkommet ved tørvegravning under krigen. Nu var der store aborrer og gedder i den.

– Det er jo foregået på den måde, forklarede konsulent Nielsen, – at fiskeæg har klæbet sig til ændernes fjer, og på den måde er fisk kommet til alle vandhuller.

Jeg måtte forklare ham, at sådan burde det være i teorien, men i praksis foregår det ikke på den måde, videnskaben ved faktisk ikke, hvorledes fisk spreder sig fra vandhul til vandhul.

– Det skal nok vise sig at passe ind i teorien, sagde Nielsen, – der er ingen mysterier i naturen. Der er kun vor midlertidige uvidenhed.

– Hvad så med ham der? spurgte jeg og pegede på stæren, der sad foran stærekassen og sang. – Hvordan har han fundet tilbage fra Afrika?

– Åh, det er jo ikke noget problem, sagde Nielsen, – det er simpelthen dens trækfugle-instinkt, som vågner, når den skal hjem.

Engang havde Nielsen i et trasket blommetræ fundet en Egehjort-han, det største og et af de mærkeligste insekter i Danmark. Jeg fortalte ham om zoologen, der havde fundet en Egehjort-hun på Møn og lagt den i en papæske og taget den

med hjem til laboratoriet i København, hvor han satte den i vindueskarmen. Næste nat sad tre mærkede Egehjort-hanner, der var fløjet fra Møn, uden for vinduet for at gøre hunnen deres opvartning.

– Det er da et mysterium, at de kan finde vej fra Møn til København, sagde jeg.

Nielsen rystede på hovedet ad denne galskab.

– Det er jo simpelthen dyrenes kønsinstinkt, der har vist dem vej. Det er der ikke noget mysterium i.

Men en dag ringede Nielsen til mig og bad mig komme over.

– Nu står jeg minsandten virkelig over for et mysterium! sagde han.

Jeg hastede gennem skoven og fandt konsulenten i en liggestol med et kaffebord foran sig og madam blå anbragt ved sin fod.

– Hvad er der sket? spurgte jeg stærkt interesseret.

– Der foregår ting her under min egen græsplæne, som jeg ikke er i stand til at forklare, sagde han betydningsfuldt, næsten ilde berørt ved situationen.

Vi er begge sagkyndige, hvad plæner angår. Han kendte den nordsjællandske oldenborrelarves mærkelige opførsel lige så godt som jeg.

– Pludselig bortvisnen? spurgte jeg.

– Ja, svarede han, – *men på en ganske ny måde*. Pletter af sygt græs, men vel at mærke altid begrænset af en usynlig cirkel på ca. 16 centimeter. Sommetider er græsset gult indenfor cirklen, eller det kan være helt afsvedet, men sommetider kan det også være helt grønt og frisk, men alligevel aftegner cirklen sig tydeligt. Jeg har haft en tørv til undersøgelse på laboratoriet i Lyngby, men de finder græsset sygdomsfrit.

– Højest besynderligt, mumlede jeg.

– Et mysterium, sagde Nielsen, – og så denne afgrænsede cirkel, – og der er en anden gådefuld ting: *De fleste pletter kommer om mandagen!*

Om mandagen? sagde jeg. Jeg kiggede lidt på de mærkelige cirkler med sygt, gult græs, som Nielsen viste mig.

– Jeg tror, vi har løst naturens eneste mysterium, sagde jeg pludselig, – for jeg tror, det er denne ...

Jeg tog kaffekanden og flyttede den hen på en af pletterne, hvor den passede nøjagtigt. – I har gæster hele søndagen, og der er ikke noget at sige til, at den varme kande generer græsset!

RIVIERAREJSER MED SAMVIRKE

Først og fremmest en godt tilrettelagt rejse, hvor alt, hvad der hører med er indregnet i den rimelige pris. 14 dage for 715 kr. Studer programmet.

**Bordighera
feriebyen ved Middelhavet**
venter allet i år Samvirkens rejsende.
Godt hotel, Rundture langs
den skønne kyst.
Afrejse 16. juli (snarlig tilmelding
nødvendig) og 3. sept.

Oplev eftersommeren ved Middelhavet på rivierarejsen 3. september. Samme gode program som rejsen 16. juli.
Romrejse (med ophold desuden i Sorrento og Venedig, udflugt til Capri). 15 dage kr. 865. Afrejse 12. september.

Oplysninger og program fås fra Samvirkens kontor, Njalsgade 15, Kbh. S.

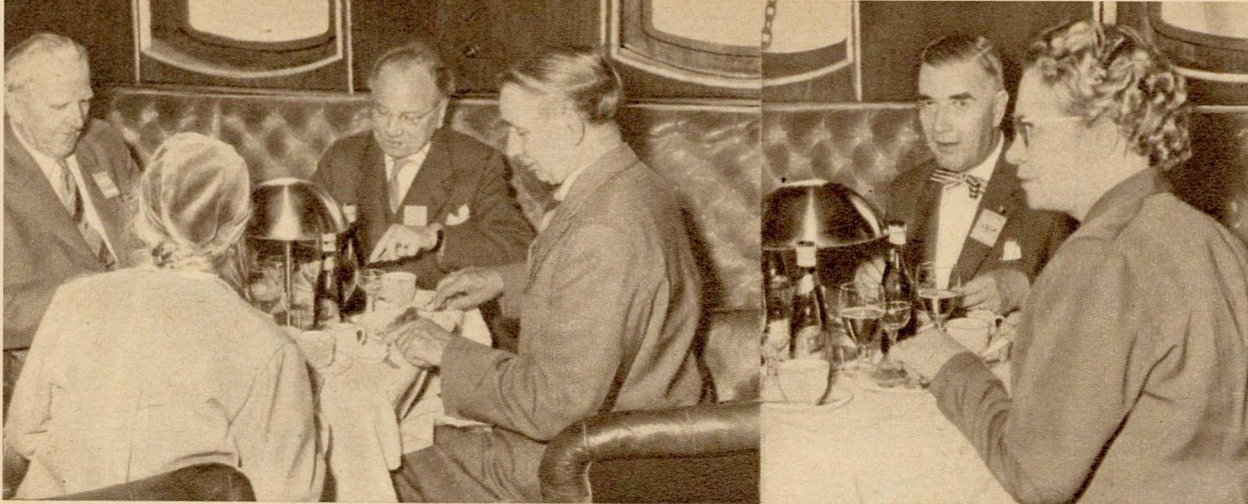
MED ROTNA TIL KRONBORG

Sejladslæs med Rotna var den festlige optakt til dette forehavende, som i de følgende dage fandt sit mere praktiske udtryk i Nordisk Andelsforbunds generalforsamling og kulminerede i det store forbrugermøde i Kronborgs riddersal, hvor ministre fra fire af landene og en højtstående finsk regeringsemedsmand talte alvorsord om nødvendigheden af, at de nordiske samarbejdsproblemer snart løses.

Blandt de mange gæster lagde man især mærke til to – to gode venner, der har samarbejdet i en menneskealder, førstedirektøren for den svenske fællesforening, *Albin Johansson*, og FDBs tidligere førstedirektør *Frederik Nielsen*. De stod i forreste række, da NAF blev stiftet i 1918, og en stor del af æren for, at denne organisation blev en livskraftig spire for kooperativt sammenhold de nordiske lande imellem, skyldes dem.

Ved afgangen fra København tog FDBs formand og førstedirektør mod gæsterne Øresundsturen foregik med det smukke bortholmerskib Rotna, der i dagens anledning havde FDBs blåhvide flag i formsten. Professor Nyboe Andersen hilser på en af de svenske gæster, mens direktør Groes følger det travle liv på kajen. På billedet til venstre søger professor Nyboe Andersen og direktør Groes at finde kendermærker i land.

En af de mest fremtrædende blandt de udenlandske gæster var Nordisk Andelsforbunds formand siden starten, direktør Albin Johansson, der i Rotnas salon har fundet sammen med danske venner. Til venstre sidder bestyrelsesmedlem i FDB, skatterådsmedlem J. P. Jensen, til højre forstander J. Th. Arnfred, der er formand for FDBs repræsentantskab. Fru Arnfred sidder med ryggen til fotografen over for Albin Johansson. På billedet herover til højre ses førstedirektøren i den finske fællesforening OTK, tidl. handelsminister Takki sammen med den finske fru Halme, en af de indbudte gæster.

I billedet til venstre står yderst den administrerende direktør for Nordisk Andelsforbund, Mogens Egholm, hvis frue sidder i stolen i forgrunden. I sofaen sidder Nordisk Andelsforbunds første direktør, FDBs tidligere førstedirektør Frederik Nielsen. Derefter følger førstedirektøren for den finske fællesforening SOK, Paavo Viding, FDBs tidl. formand, direktør Refsgaard Thøgersen og den nyligt afgåede næstformand i FDB, gdr. Laur. Peder- sen, Todbjerg.

En anden markant personlighed var Vainö Tanner, den ansete finske statsmand, engang statsminister i sit lands sværeste stund; men brugsforeningssagen har frem for nogen haft Tanners hjerte, og han har i en menneskealder været formand for den vældige Helsingfors-brugsforening Elanto. Flere andre finske deltagere har været fremstående politikere, tre af dem, Takki, Hietanen og Viding tidl. ministre. Men også fra de andre nordiske lande var tidligere og nuværende ministre iblandt: Vorrengen Lis Groes, den norske fællesforenings formand, tidligere finansminister Meisdals- sagen og den islandske fællesforenings næst- formand, finansminister Eysteinn Jonsson.

En velkomstmiddag sluttede dagen i Hel- singør med mange gode ønsker for det nor- diske samarbejde, og i samme gode stemning foregik arbejdet den næste dag ved Nordisk Andelsforbunds generalforsamling. Den admi- nistrerende direktør, Mogens Egholm, gjorde værden rede for den omfattende virksomhed. NAF er Europas største kaffeformidler og sørgede for, at der sidste år kom 385.000 sække kaffe frem til Norden, 1,2 kilo til hver eneste ind- bygger, spædbørn og tefanatikere indbefattet. Værdien af kaffen androg 185 mill. kr., den største post på NAFs regnskab. Ialt har NAF hjemkøbt for 303 mill. Kr. i 1956. Overskuddet, der var til generalforsamlingens rådighed, an- drog en halv million kr. og overførtes til næste års regnskab. Det rette indtryk af NAFs re- sultat er denne halve million dog ikke. Fælles-

foreningerne har forlods fået dividende ved deres indkøb gennem NAF og har kunnet lade denne fordel gå videre til deres medlemmer: brugsforeningerne.

Det andet fællesnordiske foretagende, Nor- disk Andels-Eksport, hvis generalforsamling afholdtes efter NAFs, havde i 1956 sit første hele regnskabsår og havde eksporteret for 14 mill. kr. til lande i Europa, Amerika og Afrika. Tændstikker, hørfør, korn og kemikalier var blandt de varer, som gik ud på verdensmarke- det gennem NAF. 1957 tegner endnu bedre, idet der i de fem første måneder er eksporteret godt og vel lige så meget som i hele 1956.

Begge generalforsamlinger blev ledet af di- rektør Groes som ordstyrer. Sammen med FDBs formand, professor Nyboe Andersen sidder direktør Groes i NAFs bestyrelse, og tilsvarende repræsentation er der fra de andre fem fællesforeninger. Direktør Groes ledede generalforsamlingerne med skyldig hensyn- tagen til svensk generalforsamlingsskik. Der- for blev regnskaberne ikke alene godkendt, men generalforsamlingerne vedtog også at be- vilge bestyrelserne *ansvarsfrihed*. Sådan gør man nemlig i Sverige.

Albin Johansson, der i sin indledningstale havde understreget betydningen af det arbejde, der udføres af NAF, blev genvalgt som for- mand. Derefter tog kongressen på udflugt i Nordsjælland, og den sidste af stævnedagene markeredes af det store møde på Kronborg, omtalt side 12-13

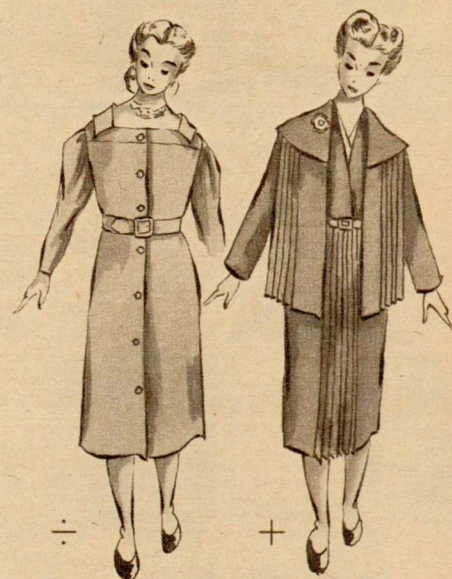
Landgangen er blevet lagt i Helsingør havn. Blandt de passagerer, der går ned, ses for- rest professor Nyboe Andersen. Længere oppe på landgangen vinker fru Lis Groes ned mod kajen. Og billedet til venstre for- tæller om, hvem hil- senen gjaldt: to af di- rektørparrets børn, der sammen med en del helsingerborgere havde glædet sig over synet, da det smukke, hvide skib stod forbi Kronborg ind i havn.

LILLE FRK. JENSEN er husassistent, nitten år, meget forfængelig og sværmer for romantisk påklædning. Hendes store sorg er de kraftige hofter og ben. Frk. Jensen tør ikke vælge noget med vidde, men kan ikke stå for ballerinaske. Det er helt galt til hendes type. Hun trænger til høje hæle, så hun selv virker højere og benene slankere. Hun bør have en vid nederdel og et bredt bælte, der fremhæver den meget slanke talje. En lille bluse skal helst pose i livet, så overkroppen ikke virker for tynd.

TRAVLE FRU MORTENSEN har en god indtægt, men hun er på kontor, har meget overarbejde – og dertil hus og familie, så hendes tøj bliver købt i en fart. Hun går i en moderne, løs jigger af groft tweed, med lægget, ternet nederdel og dertil pyntehat og sko med ankelrem. Se, hvor det hjælper, når den ternede nederdel udskiftes til fordel for en stram nederdel med gålæg i siden. En lille, mørk hue med tilhørende tørklæde passer godt til tweedjakken. Det betyder meget, at tingene bliver valgt, så de står rigtigt sammen.

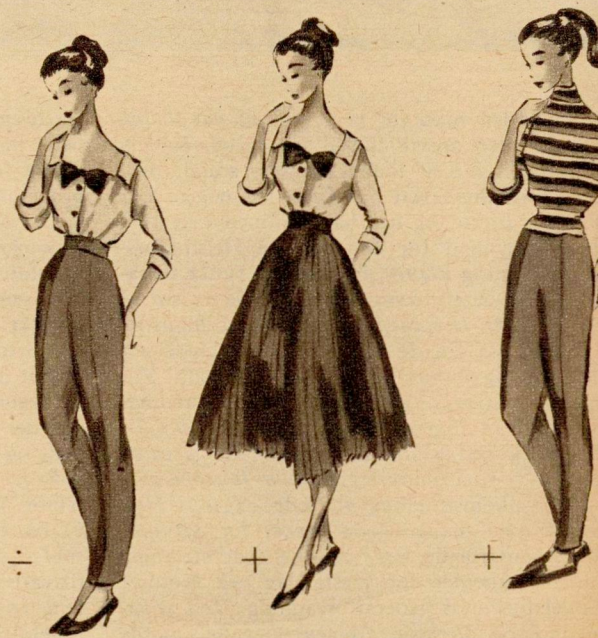
FRU ANDERSEN MED DEN KRAFTIGE SKIKKEELSE vælger en diskret kjole, men alligevel – hun går næsten ikke ind i livet, hun har meget kraftige skuldre og er ret korthalset. Dette fremhæves af den kantede udskæring. Se, hvor det hjælper, når fru Andersen får en kjole med dyb, spids halsudskæring, en løs swagger af kjolens stof med meget slankende, indsatte plisseer og en afrundet blid skulderlinje til de ganske glatte ærmer. Endelig har fru Andersen også fået håret sat højt op.

USIKRE FRU HANSEN ved godt, at hun ikke ser særlig fiks ud, men hun ved ikke rigtig, hvad der er galt. Først tasken: den står ikke til den fine kjole. Tag en pæn, sort taske med i stedet og så et indkøbsnet til de større ting. Et par lette sko passer bedre til silkekjolen, hvis halsudskæring kræver en ganske enkel række perler. Har hun ikke det, så hellere ingen smykker. Og så er der hatten: har hun ikke en mere pyntet hat, så må hun hellere finde en mere sportspræget kjole.

DEN SØDE UNGE PIGE bør tænke på, at det er godt med lidt erfaring i at klæde sig rigtigt på. Den moderne, tverstribe jakke bruger hun til en blomstret silkekjole, og hun har glemt at se, om kjolen er lige i kanten. Hendes modejakke ville se meget bedre ud til en ensfarvet, glat nederdel. Hovedtørklædet skal helst være ensfarvet. Bliver den søde pige ikke endnu sødere i det rigtige tøj?

DEN NYGIFTE UNGE FRUE går i lange bukser derhjemme og har selv syet sin bluse. Hun sætter sit lange hår op. Man er vel frue! Og hun bruger højhælede sko. Udskiftes de lange bukser med en sort, plisseret nederdel, er hun klædt rigtigt på, lige til at gå ud, men ikke just i hjemmepåklædning. Blusen passer slet ikke. Hjemmedragten er langt bedre med en stribet sweater, man kan røre sig i, og med ærmer, der kan trilles op. Dertil flade hyttesko. Og når hun kan gå i lange bukser, kan hun også lade håret hænge løs.

Det er ikke nok med pænt og moderne tøj. Det er lige så vigtigt, hvordan man sætter tøjet sammen, og det er helt afgørende, om tøjet passer til ens type.

SMA BØRN

med

VANDSKRÆK

MANGE FORÆLDRE bliver meget skuffede, når de første gang tager til stranden med deres førstefødte, og ungen så stikker i et hyl og absolut ikke vil ud i vandet.

Den håndfaste fader tager den skrigende unge ud i vandet, for vandskræk skal sandelig kureres i starten! Og mens faderen opmuntrende fortæller barnet, „at det her er vel nok sjovt“, så hyler barnet videre.

Den lille synes nemlig aldeles ikke, det er spor sjovt. Alt det væmmelige vand slår op i hovedet, man får det i næsen, og man kan ikke holde balancen, og bølgerne, som de voksne knapt nok ænser, forekommer barnet store som uhyrer.

Man kurerer ganske afgjort ikke et barn for vandskræk ved at tvinge det langt ud i vandet. Tværtimod gør man kun sagen langt værre.

I virkeligheden er barnets reaktion nemlig ganske fornuftig, man skal ikke vove sig ud i noget, man ikke kender. Der er børn, der tillidsfuldt går med på den værste uden at vise angst, men andre børn er mere forsigtige af naturen, og det er ofte dem, der bliver betegnet som „vandskrækker“.

Men hvad skal man så gøre ved sådan en lille ængstelig fyr? Man skal lade ungen være i fred og lade ham eller hende lege på stranden. Lad barnet soppe i strandkanten og overlad det til de voksne og de større børn med det egentlige strandbad. Det helt lille barn skal gøre sig fortrolig med omgivelserne og undersøge legemulighederne, inden det føler sig trygt.

Lad være med at blive utålmodig, hvis det lille barn efter 8 dages ferie ved stranden ikke er kommet længere end til at gå i vand til anklerne; lad det selv finde ud af, at man kan sætte sig ned i vandet, uden at der sker noget. Lad barnet lege med spade, spand og sandforme, og først når det er helt fortrolig med legen ved stranden, kan man forsigtigt prøve at få barnet til at gå længere ud i vandet, men aldrig længere end det selv vil.

Lad aldrig det lille barn være alene på stranden, selv om barnet aldrig har vist lyst til at gå længere ud i vandet, kan det pludselig blive grebet af trang til at gøre et forsøg, og så kan der meget nemt ske en tragisk ulykke, hvis der ingen voksne er til at hente barnet ind igen.

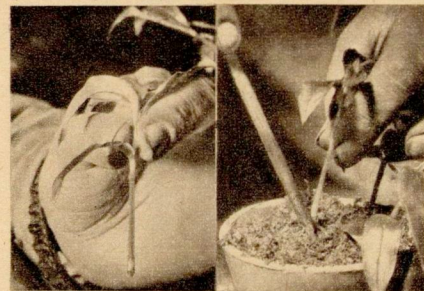
STUEPLANTERNE skal have børn

En af de letteste måder at formere stueplanter på er at tage stiklinger. Enkelte planter som for eksempel Moder og Barn og forskellige begonier formeres ved bladstiklinge, idet den nye plante bryder frem fra bladhjørnerne. Ved almindelig stiklingformering anvender man derimod skudspidser eller stængelstykker, og her er det af betydning, hvordan stiklingen skæres til.

Planten, der er vist på billederne her, er en Tradescantia, der blandt andet udmærker sig ved at være meget villig til at slå rod. Men bemærk, hvorledes snittet føres lige under et blad, hvorefter bladet også bortskares. Stiklingen er nu klar til prikling i jorden.

Det er nødvendigt at skære stængelstykket under bladet bort, da denne stap

i de fleste tilfælde ellers rådner, hvorefter det går resten af stiklingen på samme måde. Man kan sætte stiklingerne i vand og lade den slå rødder der. Så er den mindre ømfindelig end ved direkte udprikling i jorden.

Efter at stap'en er skåret bort, og bladet er fjernet, er stiklingen færdig. Man ser tydeligt forneden det lille afsnit i planten, hvorfra roddannelsen foregår. Der sættes flere Tradescantia-stiklinge i samme potte (bemærk, hvordan der prikles et passende hul med en tynd pind), for at planten kan blive fyldig.

Sikkerhed og velvære ...

*Gacel** er let som dun og har en enestående stor absorberingsevne. Den er fremstillet af silkeblødt engelsk cellstof med omslag af fineste gaze. 10 stk. 2,40 kr.

*Anette** er lidt mindre end Gacel, men er fremstillet af samme fine cellstof. Omslag af tricotslange. 10 stk. 1,75 kr.

**et Camelia-produkt*

FÅ S I BRUGSEN

forbruger-

nyt

Skal- skal ikke sylte

NÅR MAN har have med bær og frugt, *må* man sylte, og måske mere, end man bryder sig om, for det er ikke til at bære at se for meget gå til spilde. Milde gaver uddeler man gerne, men det er et tidens tegn, at så få tager imod dem. Tid er bleven en kostbar vare, så kostbar, at regner man på, om ens egne haveprodukter kan konkurrere i pris med industriens, overraskes man over, at det kan den i flere tilfælde ikke, hvis man indregner en beskeden arbejdstimeløn.

For nogle år siden foretog *Hemets Forskningsinstitut* i Stockholm nogle undersøgelser over udgifter og tid for hjemmesyltning. Det viste sig, at når man købte bærrene, betalte det sig nogenlunde at sylte marmelader og henkogte frugt. Derimod viser følgende eksempel, at saftsyltning er en dårlig forretning.

Fru A syltede $4\frac{1}{2}$ l solbærsaft. Hendes effektive arbejdstid (minus tiden til selve indkøbet) var $2\frac{1}{2}$ time. En sammenligning mellem hendes udgifter og prisen på den bedste industrisaft viste, at hun havde tjent ialt 2,50 kr., d. v. s. en krone i timeløn, og det er ikke meget.

Både land- og byhusmoder kon-

serverer derfor mindre — sylter ikke så mange slags og opgiver, hvad der gøres lige så godt og til samme pris eller billigere af industrien. Et eksempel er henkogte grønkærter, et andet at sende bær til saft til et mosteri eller saftstation, hvis der er mulighed for det. Men selv om det, især for en byhusmoder, er en tvivlsom forretning at sylte selv, så lader man sjældent helt være. Vi kan nemlig konkurrere på *kvaliteten*, når det

drejer sig om marmelader, syltetøj, gelé og som regel også saft, og så er der jo glæden over at sætte sit eget på hylderne.

Vælg det rigtige

Under Karen Koks rubrik er opskrifter på kvalitetsmæssigt gode, økonomisk fornuftige og hurtigt tilberedte sorter syltetøj.

Jordbær- eller hindbær-rabarber-marmelade kan syltes med $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ bær i forhold til rabarberne og dog have udpræget bærsmag. Vil man have en særlig fin marmelade, tages *lige dele bær og rabarber*.

Solbær og masser af vand

Måske kender De opskriften med **1 kg solbær, 1 liter vand og 2 kg sukker**. Prøv den ellers, men pluk eller køb store bær, som *lige* er modne, så danner marmeladen den fineste gelé. Er bærrene meget modne, må man enten tage $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ liter vand pr. kg bær og mindske sukkeret tilsvarende eller sylte med *Gelatin*. Solbær-gelé-marmeladen er en udmærket c-vitaminleverandør selv langt hen på foråret, og syltet med vand er den så mild og velmagende, at også børn kan lide den. Der bliver naturligvis masser af saft, som sies fra bærrene, men hvorfor ikke have bær og saft i samme krukke og tage af den, hvad man har brug for?

KAREN KOK'S MAD

Solbær-gelé-marmelade

- 1 kg solbær.
- 1 l vand.
- 2 kg sukker.

Bærrene skylles, men nippes ikke. Kog dem 8-10 minutter sagte med vandet. Tilsæt al sukkeret. Kog marmeladen uden låg 10 minutter. Tag geléprøven, og er den i orden, hældes marmeladen på krukker eller glas. Bindes til, når den er kold. Danner marmeladen ikke gelé efter højst 15 minutters kogning, tilsættes Gelanito.

Obs.: Gelanito fås i flasker eller i to pulveriserede udgaver. Een til marmelade (gult brev) og een til gelé (grønt brev).

Jordbær-rabarbermarmelade

- $\frac{1}{4}$ -1 kg jordbær
- $1\frac{3}{4}$ -1 kg rabarber
- $1\frac{1}{4}$ -1 $\frac{1}{2}$ kg melis
- 2 spskf. Frisna
- eller andet konserveringsmiddel.

Skyl bær og rabarber. Skær rabarbereren småt ud. Kog frugten mør. Tilsæt sukkeret. Kog marmeladen uden låg ca. 15 minutter. Hæld den på glas eller krukker og bind den straks til. Er marmeladen for lind, kan man enten:

- 1) Si noget af saften fra (fin til rød sovs).
- 2) Koge den mere ind.
- 3) Stivne den med Gelanito.

Fin jordbær-rabarbergelé

- Saft af: $\frac{2}{3}$ jordbær
- $\frac{1}{3}$ rabarber
- Pr. 1 saft: 1 kg melis
- 1 brev Gelanito
- gelépulver

Skyl bær og rabarber. Skær rabarberne småt. Kog saften af frugten uden vand. Si den gennem et tyndt klæde og kog geleen efter brugsanvisningen på Gelanitoposen.

AKTUELT

Badedragtens levetid

forlænges, hvis den altid skylles op i fersk vand efter havbadet og tørres i skyggen. Saltet og solen mørner og bleger badedragternes materialer og farver i løbet af kort tid.

Læskedrik og -drink

Jaffa står er en særlig god orangeade, som Svendborg Konserverfabrik har fået eneret på af fabriken i Israel.

Den er noget dyrere i indkøb end de gængse mærker, men i brug bliver prisen den samme, fordi Jaffa kan fortyndes 5-6 gange med vand.

Smagen er så nær friskpresset appelsin, som man vist kan forlange. Koncentreret eller fortyndet er den også udmærket i en let sommerdrink med vermouth og eventuelt et stenk bitter og lidt knust is.

Lukningen på halvflaskerne er både hygiejnisk og praktisk - en metalkapsel over en plastkapsel, der let kan tages af og sættes på. Lad os også få denne på helflaskerne.

Kan De li' det navn?

Forløren skinke er en skinkefars blandet med oksekød, krydderier og henkogt på dåse. Det er et fint produkt, der i mange år har haft en fantastisk succes i udlandet under navnet *luncheon meat*. For et par år siden kom det også frem herhjemme til glæde for dem, der gerne vil have noget rart at spise, men nødig bruge lang tid på det. Forløren skinke er et billigt kødkonserverprodukt, og den kan bruges på lige så mange måder som kogt skinke. Her er en lille remse:

Til pålæg.

I kolde skiver med grøntsager til.

Letristede skiver og med grøntsager eller nye kartofler.

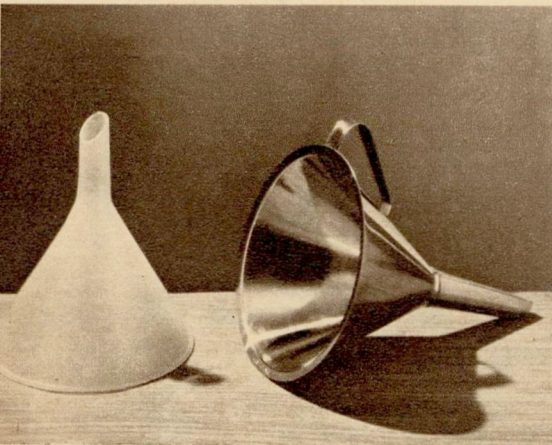
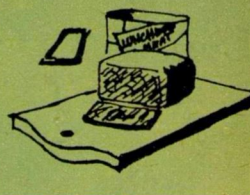
Panerede skiver på stuede grøntsager og gulerødder.

I tynde strimler blandet med kolde kartoffelskiver, tomatkiver, agurk, grønsalat og marinade.

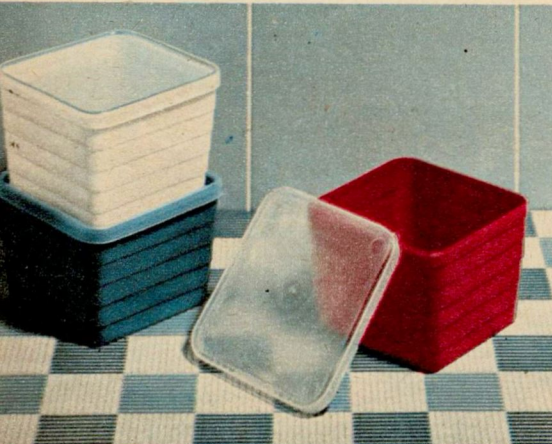
Tynde ristede strimler blandet med tomatpuré, spaghetti og reven ost og med salat til.

Og til aggeretter i massetis.

Forløren skinke er som skabt for sommerhus- og udflugtsmad og de berømte „uventede gæster“. Det eneste kedelige ved den er navnet. Mon det kun er mig, der synes, skinkefars eller skinkepølse havde været bedre?

Plasttragten er stærk og billig, men den er ikke forsynet med den udvendige rille, der sikrer at saften ikke sprutter ud af flasken på grund af damptrykket. Sylter De meget saft, så anskaf tragten for hele livet: den rustfrie. Se efter, at den har rillen, og læg mærke til, at den er bleven billigere i årenes løb.

Firkantede plastdåser kan stables og spare plads i køleskab, spisekammer og kælder. De er fremstillet af polyetylen (blød plast), der er meget stærkt. Plastdåserne tåler varme indtil 95° og må altså ikke koges eller skoldes. De angribes ikke af opvaskemidler, syre eller baser og tager heller ikke imod farve. Derimod optager de lugte, så til opbevaring af sild, løg o. l. er det praktisk at have kulørte dåser.

Lågene til henkogningsglas er nu flade, så glassene kan stables. De passer også til gamle henkogningsglas og kan købes separat, så man kan få sine udskiftede.

Hvem, jeg?

Ja – det er *Dem*, vi mener! Har De været i syv sind angående Tampax, så kassér de seks – gør som millioner af kloge kvinder verden over: stol på Tampax.

En læge opfandt Tampax, som bæres indvendig, til gavn for alle kvinder. Tampax er en lille vattampon af naturbomuld, som anbringes ved hjælp af et silkeglat indføringshylster, der udelukker berøring og letter indføringen. Når De bruger Tampax, kender De ikke til hudløshed eller anden gene. De kan bade, danse, gå med tynde kjoler – kort sagt: leve præcis som ellers. Der er intet ved Tampax, som hemmer menstruationens naturlige forløb.

Tampax er også bekvem på andre måder: Lette at anbringe og lette at blive kvit, – det hele forsvinder simpelthen i toiletet. Hver enkelt Tampax er pakket separat og er så kompakt, at De altid kan have een eller to i håndtasken.

Hver pakke Tampax indeholder 10 stk. og brugsanvisning på dansk. Vælg mellem Regular nr. 1 til kr. 2,90 og Super nr. 2 (med 40 % større sugeevne) til kr. 3,40.

– opfundet af en læge,
nu brugt af millioner af kvinder.

RESULTATERNE AF SAMVIRKES PRÆMIEKONKURRENCE

LIVET I VOR SKOLE

LAD OS begynde med at sige tak til alle de mange, som har bidraget til konkurrencen enten med tegninger eller beretninger eller med begge dele. Det har været meget morsomt at læse de mange fornøjelige og udmærkede beretninger og imponerende at se, hvor mange talentfulde tegnere, der findes blandt Samvirkes unge læsere. Med et sådant udvalg af gode bidrag er det ikke nogen helt nem opgave at være dommer. Bedømmelserne er imidlertid foretaget efter bedste evne og så retfærdigt, som det har været os muligt.

Her er så

PRÆMIELISTEN

Førstepremier på 75 kroner tilfaldt for beretninger:

Anne Bay Paludan, Hjermand pr. Bjerringbro.
Annegrethe Bock, Agentoftgård pr. Bjerregård.
Ulla Jensen, Villestrup, Arden st.

Og for tegninger:

Le Fog, Strandvænget 6, Rungsted Kyst. Inge-Lise Rasmussen, Hørsholmvej 69, Rungsted Kyst. Helge Rasmussen, Røgelhede Klokkeholm.

Andenpræmier på 50 kroner tilfaldt for beretninger:

Åse Skriver, Spørring pr. Århus. Vita Tofte, Lilletoften, Skovlunde. Michael Bertelsen, Backersvej 85, st., Kbh. S.

og for tegninger:

Bente Bredahl Hansen, Astrupvej 70, 2., Brønshøj. Finn Bachmann, Humlebækgade 40, Kbh. N. Peter Laursen, Vest Hald pr. Hald st.

60 trostepremier bestående af gode bøger er tildelt:

Inger Kristensen, Vollerup Salbæk, Kalundborg.
Flemming Bau, Præstemosen 10, Hvidovre.
Alice Højmosé, Langelund pr. Filskov. Gunna Jørgensen, Krusågade 35, 4., Kbh. V. Hans Børge Nielsen, Tangmose pr. Vallekilde. Jørgen Ulrich Holleris Petersen, Fyrrevej 8, Kølvrå st., Jyll. Bodil Rytz, Brændstrup pr. Gram. Tove Moldrup Thomsen, Samsøgade 30, Ålborg. Bodil Taudorf, Finsensgade 69, Århus. Lis Jensen, Krejbjerg Brugsf., Krejbjerg. Svend Erik Thomsen, Haulykke pr. Nørreballe. Lise Laursen, Boes pr. Alken, Jyll. Vivian Jørgensen, Viktoriagade 15 B tv., Kbh. V. Kirsten Koch, Brugsforeningen, Gedser. Birgit Fredelund Pedersen, Kornmarken 38, Søborg. Nille Karen Nielsen, Allégade 20 A st., F. Annalise Dall, Gøhlmannsvej 17, Kolding. Lone Storch, Heldbovej 99, 1., Valby. Niels Uldahl Bertram, Tjærebovej, Jyll. Finn Olsen, Øresundsvej 1, 1.,

Kbh., S. Anne Marie Møller Madsen, adr. J. M. Madsen, Godthåb, Jyll. Bertel Holm Hansen, Tuborgvej 254, 3., Kbh. NV. Marie Petersen, Skansevej 147, Hillerød. Birte Hansen, Lynge pr. Sorø. Torsten Nielsen, Sjællandsgade 52, Herning. Jens Hiort Lorenzen, Emdrupvænget 174, Kbh. Ø. Bodil Smith, Nørup pr. Regstrup. Anne Fuglsang, Strandmøllevej 7, Kolding. Jytte Jacobsen, Pårup, Villestoft, Fyn. Ole Bachmann, Humlebækgade 40, 3., Kbh. N. Ole Christensen, Fuglesangsallé 13, Århus. Anna Kathrine Poulsen, Slemstrup pr. Års. Ulla Laursen, Agerbakken 7, Virum. Vagn Thidemann Nielsen, Cort Adelsersgade, Ålborg. Ove H. Møller, Egeallé 8, Valby. Rosa Møller, Egeallé 8, Valby. Jytte Kjær, Halsted pr. Aunede. Karl Arne Jessen, Nr. Billum pr. Billum. Svend Olesen, Kvolbæk, Hammel. Ellen Marie Valsgård Jensen, Baggensvej 16, 1., Silkeborg. Anni Pedersen, St. Rørbæk, Oppesundby. Yrsa Kofod, „Gadegård“ pr. Rønne. Jytte Friedrichsen, Dyrhusvej 1, Tønder. Mie Wraae, Vestervejen, Nordby, Fanø. Anna Jensen, Højrupvejen pr. Skamby, Fyn. Mogens Jensen, Ny Næstvedvej 11, Slagelse. Ruth Sørensen, Maarup, Samsø. Birgitte Larsen Stef, Fensminde pr. Nr. Alslev. Laila Rønnow, Holmevej 7, Virum. Dagny Frostholm Møller, Stagstrup pr. Hørdum, Thy. Regitze-Margrethe Søby, Virum Stationsvej 203, Virum. Ellen Mortensen, Lykkeshave, Jels. Tove Ejg. Rasmussen, Marienlundsallé 21, Århus. Gunna Jørgensen, Krusågade 35, 4., Kbh. V. Kirsten Engelhardt, Hjelmsgade 8, 2. Kbh. Ø. Steffen Gottschalk, Nørre Søby præstegård. Sonja Kirkegård Iversen, Ågård, Bindeslev. Vendsyssel. Jytte Hansen, Sydtoftevej 19, pr. Glostrup. Lillian Notkin, Skibelundvej 22, Kbh. F. Birgit Tang, Hastrup pr. Gadstrup.

Husk at få
Den flydende tråd
med på ferien

den klarer alle småuheld
på få minutter

I tube eller
flaske.
Rækker
langt.

BRUGSEN
har den

Emaile

kontrolere

Vædske

iysdske

Sauce

Trusel

tredie

de danske Jenser

Marguerit

Bjærg

Galosche

Examen

Zigeuner

penalhuset

skulde

tidt

Dejg

eet

Solen

Nordpolen

ER DE VED AT VÆRE DUS MED DEN NYE RETSKRIVNING

Med Retskrivningsordbogen, som udkom i december 1955 blev det officielt slået fast, at Danmark var gået over til en slags „nordisk“ retskrivning. Forskellige ministerielle bekendtgørelser var ganske vist gået forud, men adskillige bestemmelser i disse blev kuldkastede, da den længe ventede ordbog endelig kom. Hvad den bestemmer, er gældende lov for alle skoler og alle statsinstitutioner, hvad enten det vækker bifald eller mishag. Privatlivet har naturligvis lov til at have sin egen retskrivning, selv om den er forældet eller eventuelt forud for sin tid; derfor træffer man f. eks. følgende former: *Aarhus, Fabriken, København, Penalhuset, Politiken, Skråderer*; – disse ord er jo stavet forkert både efter gammel og ny retskrivning. – Men skal man hjælpe sin nevø med fristilen, så er man nødt til at have nogenlunde føling med det nye.

I det følgende kommer De med på nogle strejftog gennem den nugældende ordbog. Men tro så endelig ikke, at De er udlært efter denne gennemgang. Dels er listen ikke udtømmende, og dels er der former, som ikke helt og holdent er slået fast endnu. Meget af det nye kan opstilles i serier:

Tegnsætningen er praktisk talt uforandret. Nogle holder på, at der er lagt op til anarki indenfor kommasætningen. Det er der intet om; hvis et par sætninger er tæt sammenslynge, udelader man kommaet; til gengæld sætter man et komma, hvor det hjælper til, at meningen træder tydeligere frem.

Vi fik bolle-å, og meningerne om dette bogstav er jo delte. Mange aviser kan ikke forlige sig med det og bruger stadig dobbelt-a. Det er godt og naturligt, at dette bogstav altid kommer sidst i alfabetet, hvilken form for å man end anvender. De fleste har nok ikke opdaget endnu, at dobbelt-a i fremmede navne også skal alfabetiseres som å, selv om udtalen er a. Dette forlanger retskrivningsvejledningen. Deraf følger, at når der udkommer

et nyt leksikon, så kan det ikke nytte at lede efter den tyske by Aachen i første bind; den gemmes til sidste bind. Statsmanden Paasikivi skal findes efter Poulsen, og geografiske navne med dobbelt-a behandles, som om de indeholdt et å, f. eks. Kanaan, Maas, Saar og Transvaal. Man tør måske antyde, at dette vil give nogen anledning til diskussion.

Store bogstaver har ikke nær så omfattende et område som tidligere. Den vigtigste regel for dagliglivet er, at personnavne, geografiske navne og firmanavne skrives med stort. Planetsnavnet Jorden er med stort, men egenskabsnavnene solen og månen skal være med lille. En „carlsberg“ er med lille, og så må en „ford“ vel også være det. Endnu er der nogen vaklen i betegnelser som Hyltebjerg Kirke (i Vanløse), Hendriksholm Skole (i Rødovre) o. s. v.; men tendensen går i retning af at skrive sidste led med stort, så det er nok kun et tidsspørgsmål om den endelige fastsættelse.

Nye **datidsformer** er indført: kunne, skulle, ville, og *stunt g er fjernet* i: dej, fej, sej.

Medlydsfordobling er gennemført: brædder, Dannebrog, globussen, kontrollere, lilleput, modellere, rebussen, rekruttere, skærslipper, trussel, vædder.

Nu er e obligatorisk i: bjerg, el, elm, fjeld, helle, hjerne, hjerte, kerne, remse, stemme (= opstemme), stente. Derimod bruger man *æ* i: flænse, hæmme, kærnemælk (smørkærne), kærte, læns, næppe.

Man *må skrive*: bror, far, mor. Man bruger *j* i: balje (eller balle), batalje, bataljon, detalje, emalje, føljeton, lilje, linje (eller linie), møjje, pinje, pjerette, portefølje, talje, tredje, vidje, vilje. Med *ch* staves: chaiselong, chatol, galoche, gamache, manchete.

Talordene: én og ét må gerne have accent, men ikke dobbelt-e.

Man har *strøget x* i: eksamen, eksempel, eliksir o. s. v.

Nær *det lydrette* er: distræt, dræsine, kutyme, labskovs, miljø (eller milieu), portemonnæ, refræn, renæssance, retræte, sigøjner, sovs, terræn, tjekker (eller czecker), træen (før: train), vigør, vy (eller vye).

Man *bør ikke sammenskrive*: til sidst, af sted; men overtrædelserne anses ikke for strafværdige i skolearbejder. Det tages

heller ikke længere højtideligt, om der skrives f. eks. *oven på* eller *ovenpå*.

Nye staveformer (hvoraf mange har været gangbare i lang tid) har fået endelig autorisation: anførelsestegn, asp (eller esp), bage(r)ovn, baglæns (samt forlæns og sidelæns), boulevard, bud(d)et, creme, dessin, drosche, dyngvåd, fjeder (til forskel fra fjer), flagspætte, for og foret (tøj), fænrik, godter, guitar, handicap, hassel, havelock, hvepse, hvidte (hvidtning), jysk, kigge (eller kikke), knogle, conseil, kricket, krikke, kuvert, kykley, læns, manicure, margerit, markis, marskal (eller marshal), miraklet, murer- (foran: mester, svend og arbejdsmand), odeur, paddle, piccolo, reps (tøj), sakramente, salme, salv(n)ing, schattere, schellak, skak, skødskind, slagfjer, somre, soten (sygdommen), staldbroder, stedbroder (-moder o. s. v.), stil(e)øvelse, strå-tæk(ke)t, svaje, taxameter, tit, tornyster, tuja, tumpet, tusch, waggon, vask, væske, zobel.

Diskussion er der om en række ord, som er *uforandrede*: acceptere, anlægget, annullere, appellere, artikel, basar, cykel (som navneord), fabrikken, færds(e)len, gips, hilsener, hæfte (i alle betydninger), kakao, kloakken, klokkeslæt, klos (= klos op ad), ladden, museum, parallelle (men parallelogram), pennalhus, politikken, skrivemaskindame, skrædder, skuddet, skærf, stanniol, stilleben, succes, taknem-(me)lig, vaccination, viis, væs(e)net.

Når en god ven så kommer til skolelæreren med spørgsmålet: „Jeg har sådan en god, gammel ordbog derhjemme; er den nu fuldstændig værdiløs?“ må der svares: „Den er ikke så god at stave efter, men kassér den endelig ikke; for Retskrivningsordbogen bringer kun staveformen og giver så godt som ingen forklaring på ordene; det gør dog en del af de gamle ordbøger. Men køb endelig ikke en halvny ordbog. Der var smarte udgivere, som skyndte sig med at udsende ordbøger, før den officielle nåede at udkomme. Det kunne ikke undgås, at mange ord i disse ordbøger måtte blive uoverensstemmende med de endelige former.“

Retskrivningsordbogen er forlængst anmeldt. Mange havde enkeltheder at indvende, og noget af dens indhold vil sikkert komme ud for lugekniven næste gang. Men indtil videre er bogen øverste domstol – og derfor er det rimeligt, at man gør sig nogenlunde fortrolig med den.

HVAD ER DER I VEJEN?

Læg mærke til ordene i frisen øverst på denne side. De ser så tilforladelige ud. Men der er noget i vejen med dem alle. Prøv om De kan finde fejlene. Derefter kan De kontrollere Deres færdighed i den nye retskrivning ved at sammenligne med listen, der findes andet sted i bladet.

For meget af det gode

AF KELVIN LINDEMANN

POLITIKOMMISSÆR *Kjeldsen*, som havde ledet sagen om apoteker Kirk's mærkelige forsvinden for et par år siden – den kendte farmaceut forlod uden varsel sit hjem og sin unge, smukke hustru og rejste til Østen – havde næsten glemt den, da der en dag kom et anonymt brev til ham:

Da man går ud fra, at De har interesse i at høre den *virkelige* grund til apoteker Rudolf Kirk's pludselige forsvinden, har man tilladt sig at udfærdige en beretning, som besvarer alle de mærkelige enkeltheder, som denne sag er fuld af...

Der havde været opstillet mange hypoteser, men den forklaring på apoteker Kirk's forsvinden, som blev givet i den maskinskrrevne beretning, der var vedlagt brevet, var dog den mærkeligste af dem alle. Da *Kjeldsen* havde læst den én gang igennem, tændte han en cigar og tog to små piller, der havde ligget i konvolutten sammen med brevet, og så interesseret på dem. Han lagde dem forsigtigt ned i konvolutten igen og læste beretningen én gang til.

DET VAR en dag i det tidlige forår, en af de dage, hvor himmelen er som et hav af vin, og små skyer, der ligner lam, tumler hen over hinanden, og hvor pludseligt det fine solskin kan blive sløret af en voldsom regnbyge – (beretningen begynder meget poetisk) – at apoteker Rudolf Kirk på sit kontor – som bekendt var Kirk også direktør for et af landets største medicinalfirmaer – fik besøg af *den magre mand*.

Hvem denne mand er, ved kun få, men der var noget fremmed og eksotisk ved ham.

Rudolf Kirk var en jovial, menneskelig mand, der ikke ønskede at understrege sin egen betydningsfuldhed, og det var ikke svært at få ham i tale. Den magre mand kom uden besvær ind til Kirk og overrakte ham en lille flaske, som indeholdt seks små, hvide piller.

– De er jo ekspert, apoteker Kirk, sagde den magre mand – og jeg vil gerne bede Dem om at stifte bekendtskab med et præparat, som jeg har fremstillet.

Kirk lyttede venligt. Og den magre mand fortalte, at han lige var vendt hjem fra de nicobarske øer i det indiske ocean. Han var, sagde han, styrmand af profession, men han havde altid interesseret sig for botanik. På de nicobarske øer havde han lagt mærke til, at krydderurten *Ypelle* – som for øvrigt var blevet indført til øerne – havde krydset sig med den stedlige varietet af tang-urten. Både *Ypelle* og *Ya-Tang* groede vildt i millionvis, men kun eet sted, på et fjeldplateau, hvor der lå en hedensk tempelruin, havde han set et par hundrede eksemplarer af denne

krydsning. Han havde spist et par stængler af urten, som nærmest smagte som *Ypelle*, og da han i det samme havde mødt kaptajnen, havde han slået en sludder af med ham, mens han gnaskede på plantestænglen. Kaptajnen afslog at smage urten og tog hurtigt afsked med ham. Senere fik han at vide, at han havde opført sig på en måde overfor kaptajnen, som det ikke passede sig for en 2. styrmand. Man kan ikke sige til sin kaptajn, at han er et dumt, opblæst fjog, fordi han ikke vil spise en urt.

2. styrmanden forstod ikke ét ord af dette, før end han lod kokken smage på *Ypelle*-varietetet og til sin overraskelse hørte en ondsksfuld karakteristik af sig selv. Så gik det op for ham, at kokken – denne lille generte mand – havde været så at sige beruset af urten. Denne nye plante havde en mærkelig egenskab. *Den fik folk til at sige, hvad de tænkte, uden at de selv vidste af det.*

Om det skyldtes, at den nyopdagede urt løste op for hæmningsnerve, eller der simpelthen skete en kortslutning i hjernen, så det, der skulle siges, blev tænkt, og omvendt, vidste han ikke, men virkningerne varede i al fald op til to minutter.

De foreliggende piller var fremstillet af en ekstrakt af urten og havde de samme virkninger.

Apoteker Kirk havde selv rejst og botaniseret i de varme lande som ung mand, og han havde set for meget af verden til at afvise disse piller som humbug. Han talte lidt med den magre mand om droger og konstaterede, at manden havde et indgående kendskab til tropiske planter. Hvis den magre mand havde ret – så ville disse piller have en revolutionerende indflydelse. De første, som ville tage dem i brug, ville være politiet, og det ville være meget vanskeligt at være forbryder, efter at pillerne kom i anvendelse. Men man kunne også tænke sig en videre anvendelse af sandheds-pillerne... sæt nu, at ingen minister måtte bestige folketingets talerstol uden at have fået et par piller først...?

Apoteker Kirk spurgte den magre mand ud om urten. Kunne den fremskaffes i tilstrækkelig mængde til en større fabrikation? Der var kun få planter af denne specielle art, sagde den magre mand – nogle få hundrede. Måske kunne den kun vokse omkring tempelruinen. Men der kunne i alt fald fremstilles adskillige hundrede piller hvert år.

Apoteker Kirk lovede at prøve pillerne – der var seks i glasset, som den magre mand efterlod – og da hans søn kom op på kontoret for at spise frokost med sin far og få 100 kr. til en ny lærebog, lod han en af pillerne falde ned i sønnens kaffekop.

– Nu er du vel flittig med din læs-

ning? sagde apoteker Kirk. Leif var for to år siden, da apotekeren havde giftet sig igen, flyttet hjemmefra og boede sammen med en kammerat, der også læste til læge. Kirk havde ofte ønsket at vide, hvor flittig Leif var.

– Flittig? sagde Leif, der havde drukket det halve af sin kaffe – ja, det kan du tro, jeg er!

– Det glæder mig.

– Bare ikke med at læse! Leif lo. – Men ih, hvor vi solder! Jeg kan ikke huske en dag i det sidste år, hvor vi har været oppe før tolv – i dag stod vi først op klokken to. Om eftermiddagen er vi ude i byen at drikke kaffe med unge piger – og om aftenen er der altid et eller andet, vi skal til.

– Du får jo aldrig din eksamen på den måde! sagde Kirk forfærdet.

– Næh, det gør jeg vel ikke, sagde Leif – især da en del af de penge, jeg skal bruge til bøger, går til spiritus – men jeg regner jo også med, at når du engang falder fra, så kan jeg vel nok dirigere denne biks uden embedseksamen.

– Ja men du er jo ved at blive ødelagt i bund og grund, Leif! Hvor får du penge fra til det liv?

Leif lo. – Ja, du gamle, det vil du gerne vide. Det er din lille, unge frue, som du er så forfærdelig forelsket i, som giver mig penge. Ikke fordi hun kan lide mig – det har hun aldrig kunnet, for det er jo mig, der skal arve dig, – men fordi jeg kan tvinge hende til det!

Leif rømmede sig og rettede på slipset.

– Ja, far, fortsatte han – nu ved du, hvor hårdt vi arbejder. Jeg er selvfølgelig ked af, at jeg kommer så sjældent hjem til dig, men arbejdet går jo frem for alt andet...

Pillerne var holdt op med at virke. Leif vidste åbenbart slet ikke, at han havde sagt det, som han troede kun var tænkt.

DA apoteker Kirk skulle drikke eftermiddagskaffe, kom hans kompagnon, Anton Werge, ind på kontoret.

– Forstyrer jeg dig, Rudolf? Jeg vil gerne tale med dig om den store peberleverance. Jeg har undersøgt forholdene, og jeg tror, at det er fordelagtigst at foretage opkøbet hos Stanley Bros. i Madras.

Apoteker Kirk inviterede ham på en kop kaffe og lod en pille falde ned i hans kop. Anton Werge var begyndt som farmaceut i Kirk's apotek, og Kirk havde ladet ham stige i graderne, indtil han nu var kompagnon i firmaet, fordi han havde den mest ubetingede tiltro til Werge's hæderlighed og loyalitet.

– Det var det peberkøb, sagde Kirk.

– Ja, sagde Werge – vi køber naturligvis der, hvor peberet er bedst... vi har en position som Nordens største peberimportør at forsvare... hvad var det nu... jo, Rudolf! Du synes jo selv, du er så klog, ikke? Men hvad er du andet end en fars søn? Du lader mig forstå, at jeg skal være dig taknemmelig for min stilling, men du kunne slet ikke styre for-

retningen her alene! Se, det sårede mig meget, da du ikke ville have min svigersøn ind i firmaet her, og jeg må sige, at det kun er svar på tiltale, når han og jeg nu tager dig i skægget. Når vi nu skal til at handle med Stanley Bros., så er det ikke fordi det firma har bedre eller billigere peber – tværtimod! Men deres general-agent har lovet min svigersøn en stilling.

Werge tog sig til hovedet, som om han havde tabt tråden, og fortsatte:

– Som du forstår, Rudolf, ligger firmaets interesse mig meget på sinde. Derfor syntes jeg ikke, at jeg kunne forsvare at gå uden om Stanley. Jeg håber, du er fuldstændig klar over sagens sammenhæng.

– Fuldstændig klar, sagde apoteker Kirk – jeg ønsker din svigersøn til lykke med stillingen!

Werge blev rød helt ned til flippen. – Jeg forstår ikke, hvad du mener, sagde han.

APOTEKER Kirk tog sin frakke på. Hans tro på menneskene havde fået et alvorligt knæk, og han besluttede sig til at gå en lang tur, inden han tog hjem til middag. Han havde stukket glasset med de resterende fire sandheds-piller i lommen.

På trappen mødte han dr. Lange for opadgående. Edward Lange var en ung mand i begyndelsen af trediverne. Han smilede, da han så apoteker Kirk.

– Jeg var på vej op til Dem, sagde han. Han havde et hjerteligt smil, og det varmede Kirk om hjertet. Her var da endelig et menneske, som han vidste kunne bestå prøven med sandheds-pillerne. Edward Lange var søn af en af Kirk's ungdoms-

venner, og Kirk havde hjulpet ham til at studere.

– Hvis De vil tale med mig, kan vi gå hen og få os en kop kaffe, sagde Kirk.

De gik ind på en café, og Kirk bestilte kaffe og listede en af pillerne over i den unge Langes kop.

– Det er om Deres kone, jeg ville tale med Dem, sagde dr. Lange – hun har jo ikke været rigtig rask i den senere tid. Hun er både nervøs og har blodmangel, og jeg foreslog hende, at hun skulle tage på rekreation, men hun vil så nødig væk fra Dem, og så syntes jeg, det var min pligt at bede Dem hjælpe mig med at overtale hende...

– Skal De ikke drikke Deres kaffe? spurgte Kirk.

Dr. Lange drak et par mundfulde.

– I virkeligheden, sagde han og smilede sit elskelige smil – så er der naturligvis intet i vejen med Birthe.

– Nej, selvfølgelig ikke, sagde Kirk.

– Det har jeg længe haft en anelse om.

– Men pigebarnet er jo forelsket i mig

– det er der jo heller ikke noget at sige til – hun er femogtyve, og De er i midten af halvtredserne – og nu vil hun med djævelens vold og magt på ferie til Norge, fordi jeg skal derop.

– Vil det sige, at De har benyttet min gæstfrihed til at gøre kur til min kone? spurgte Kirk.

Dr. Lange smilede. – Det er nok mest hende, der har benyttet sig af det! Men jeg er jo svag – og køn og charmerende, når sandheden skal siges – og det smigrer mig naturligvis, at apoteker Kirk's kønne frue interesserer sig for mig!

Apoteker Kirk tog sin paraply ned fra knagen og slog efter dr. Lange med den.

Han ramte ham på den ene skulder. Dr. Lange så forbløffet på ham.

– Du store himmel! sagde han, – er De vanvittig, apoteker?

– Jeg har aldrig nogensinde været så normal, sagde han og vendte den anden ryggen.

Da han kom hjem, opløste han en af de resterende tre piller i et glas vin, som han bragte ind til sin kone, der var ved at klæde sig om.

– Er du allerede der, Rudie? sagde hun overrasket.

– Ja, svarede han – jeg kommer med et glas vin til dig!

– Tak. Du har virkelig ret, jeg trænger til det... Hun skyllede glasset ned.

– Fortæl mig så sandheden, Birthe. Hvorfor giver du Leif penge til at solde for?

– Fordi han har opdaget, at jeg besøger dr. Lange om eftermiddagen.

– Og hvad besøger du dr. Lange for?

Med store, opspilede øjne fortalte hun ham sandheden, sandheden, hele sandheden og ikke andet end sandheden...

Samme aften forlod Kirk sit hjem.

KJELDSSEN trykkede på en knap, og politiasistent Mogensen kom ind.

– De havde med Kirk-sagen at gøre.

– Ja, jeg havde netop fat i den forleden.

– Hvor meget ved vi om apoteker Kirk?

– Ikke ret meget. Han rejste for tre år siden uden varsel fra landet. Hans familie og forretningsforbindelser var lige forundrede. En medpassager på den P. & O.-båd hvormed han rejste til Østen, fortalte, at Kirk havde sagt, at han havde en meget betydningsfuld opgave – han måtte redde verden fra en forbandelse, var hans egen forklaring. Han ville ikke sige mere, men vi sporede ham til de nicobarske øer, hvorfra det fortælles, at han personligt pløjede et stykke jord op med vilde planter. Siden døde han af feber.

Kjeldsen viste Mogensen beretningen, og, da han havde læst den, de to piller.

– Hvad tror De, Mogensen?

– Hvis det er sandt, har Kirk været mere uheldig end de fleste, men for øvrigt tro jeg ikke på, at de piller kan have den virkning.

– Ved De hvad? Så tag en med hjem og giv Deres kone den!

– Næh, sagde Mogensen, – det vil jeg ikke!

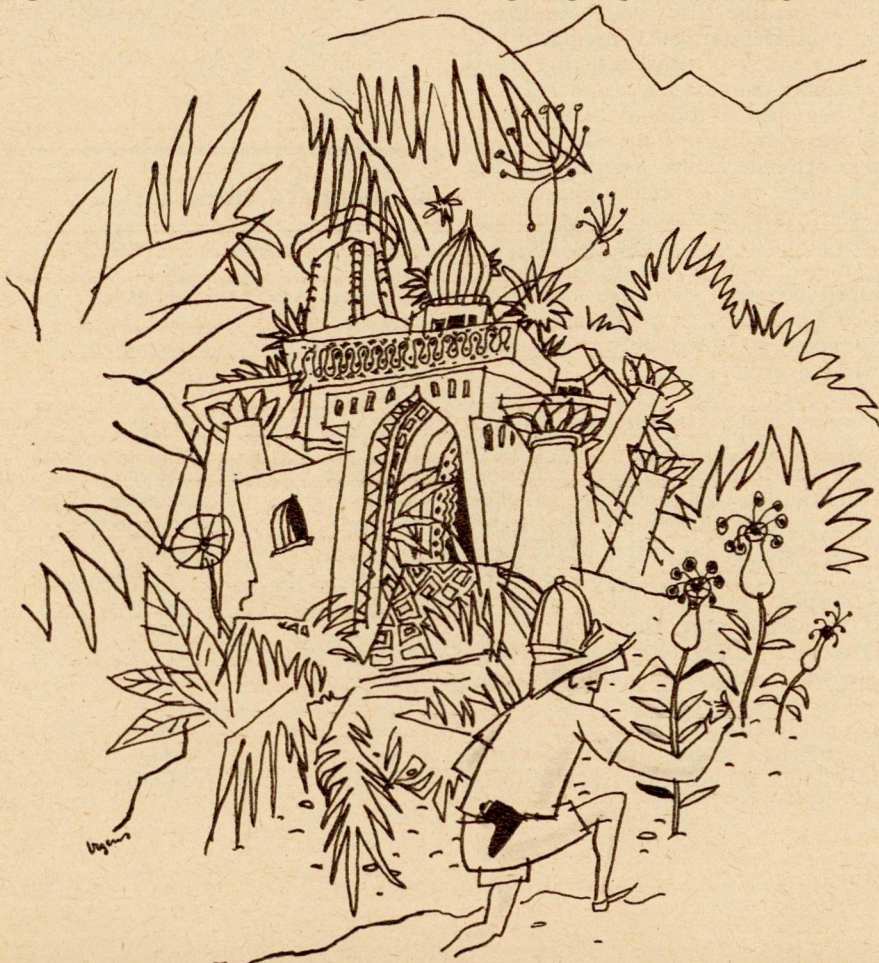
– Er De bange? drillede Kjeldsen.

– Nej, ikke for at det skal gå mig, som det gik Kirk. Men hvor mange mennesker kan tåle at høre nøjagtigt, hvad andre mener om dem?

– Skal vi være enige om, at dette er det rigtige at gøre!

Han tog pillerne mellem to fingre og kastede dem ud af det åbentstående vindue. De trillede hen over torvet, og et par duer pilede hen over brostenene og slugte dem i den tro, at det var ærter. Så kurrede de venligt til hinanden.

– Ja, sagde Kjeldsen tankefuldt – dyrene har ikke fået talens gave til at skjule deres tanker med.

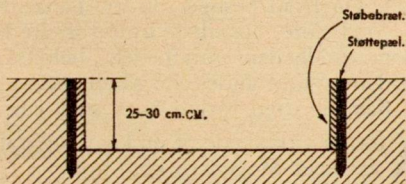
Og så går vi igang

I SIDSTE nummer af „Hjemmets Teknik“ gennemgik vi de forskellige materialer, som hører til, når man vil arbejde med beton – denne gang går vi for alvor i gang med den praktiske side af sagen.

Selve blandingen af de forskellige dele, der skal i betonen, må hobbymanden som

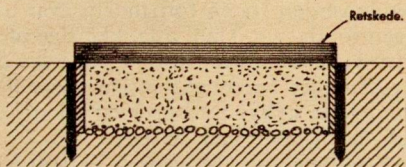
1. Oprindeligt terræn planeres.

2. Støbekassen udgraves og støbebrætter anbringes.

3. Et lag marksten anbringes i bunden.

4. Beton fyldes i og afstryges med retskeden.

Sådan støber man beton på stedet. Først retter man jorden af, så graver man hullet med skarpe, lige kanter, betonen fyldes i, stemples grundigt igennem, og til sidst retter man overfladen af med en brædestump.

I tilfælde, hvor man gerne vil have en grov beton til at se lidt pænere ud, pålægger man et slidlag af en finere beton.

OLIEFYR

AMANDA

oliefyr til mindre kedler

EGRO-DAN

oliefyr til større kedler.

Levering, montering og service

overalt i landet.

Få nærmere oplysning i

BRUGSEN.

TECTUM

A.M.B.A. - VIBY J.

regel selv foretage. Til blandearbejdet anvender man en ikke for lille bræddeflade, f. eks. 2×4 meter. Sandet spredes ud i et jævnt tykt lag over fladen, og derefter lægges der et lag cement ovenpå. Sand og cement blandes ved tør gennemskovling, d.v.s. man skovler sig rundt om bræddefloden. Normalt er tre gennemskovlinger passende, men hvis blandingen ikke har antaget en ensartet kulør, må man igen tage fat om skovlen og fortsætte, hvor man slap.

Efter sidste gennemskovling spredes blandingen ud i et ca. 15 cm tykt lag, hvorefter kanterne skovles op som volde – og så kan man hælde vandet i. Dette skal ske blidt – f. eks. fra en vandkande med bruse, og derefter skovler man bunken igennem mindst fire gange. Efter sidste omgang er betonen klar til udstøbningen – men kun hvis man er helt sikker på, at blandingen er foretaget omhyggeligt.

Til langt de fleste støbearbejder må man anvende støbeforme, men disse er normalt ikke mere indviklede, end at man kan fremstille dem selv. Fliser f. eks. støbes i en form, som vist på illustrationen til venstre – tegningens mål angiver udstrækningen på en normal fortovsflise. Formen fyldes halvt med beton, derefter stemples massen igennem med en lægtestump eller lign., så lægger man et stykke trådnæt i, hvorefter formen fyldes helt. Til slut stamper man igen og stryger flisen af foroven. Trådvævet kan udelades, hvis flisen ikke skal udsættes for store trykpåvirkninger. De færdige fliser skal helst lægges ned i sand. Det normale blandingsforhold for fliser er 1:3:5 – ønskes særligt stærke fliser støber man efter recepten 1:2:3.

En betonpæl til tøjsnore eller til stakitter støbes i en aflang form – og hvis man ønsker affasede kanter, lægger man løse trekantslister ned i formens hjørner. Pælen skal naturligvis armeres, og det sker bedst ved hjælp af et stykke rundjern, som lægges ned, når formen er halvfylt og stampet igennem. Lad være med at anbringe armeringsjern i hjørnerne, idet dette giver gode muligheder for frostsprængninger.

Når pælen er taget ud af formen, kan den støbes fast på stedet, hvor den skal stå. Man graver et hul ca. 75 cm dybt og 35×35 cm foroven, og man kan støbe direkte i hullet, hvis jorden er tilstrækkelig fast og ikke skrider ud. Man starter med at lægge et lag beton i bunden af hullet, derefter anbringes pælen ved hjælp af waterpas, og til slut fyldes hullet op med beton og stemples sammen.

Dæksler til kloak eller brønd støbes i ringen fra et kasseret vognhjul. Trådvæv i midten og øjebolte i den våde beton, støbes ind i den våde beton.

Et fuglebad støbes over et omvendt vandfad som smøres med tyk olie for at

lette udtagningen af formen. Af hensyn til brudstyrken støber man i forholdet 1:2:2 – men armeringsjern er ikke nødvendige.

Når man går i gang med større arbejder – f. eks. betonlægning af en indkørsel eller lignende må man huske, at det betaler sig at udføre arbejdet med en smule fald, så regnvand kan løbe bort. Det gøres lettest ved at hæve brædderne i støbeformens ene side en smule – og, hvis der er tale om en stor støbning, bør støbeformens dele op i felter ved hjælp af tværgående brædder. Gulv i f. eks. en garage udføres på en speciel måde, idet man øverst i formen pålægger et slidlag, der udføres i blandingen 1:2 (ingen sten i blandingen) med groft, skarpt sand og med så lille vandtilsætning som mulig. Inden slidlaget udlægges, vandes overfladen på den allerede lagte beton, som skal være nogenlunde hærdet. Slidlaget pudses med pudsebrædt og holdes fugtigt i ca. 10 døgn.

Utallige ting kan fremstilles i beton, og støbeformene lader sig let fremstille, når blot man bruger sin tommestok og sin sunde fornuft – samt, og det er vigtigt, husker følgende gyldne regler for betonarbejder:

Støbeformen skal vandes, før betonen hældes i.

Anbring bolte o.l. før betonen hærder. Høvlende brædder i støbeformen giver pænere flader.

Stamp grundigt, mens betonen er våd. Formen må ikke fjernes for tidligt.

Ny beton skal dækkes med våde sækker i ca. een uge.

Betonen må beskyttes mod stærk sol, kulde og frost.

Løsning fra side 27

Gammel retskrivning:	Ny retskrivning:
skulde	skulle
Nordpolen	nordpolen
Dejg	dej
Danebrog	Dannebrog
Solen	solen
kontrollere	kontrollere
Bjærg	bjerg
eet	ét
Galosche	galoche
Examen	eksamen
Zigeuner	sigøjner
Marguerit	margherit
de dansk Jensen	de danske jensen
Vædske	væske
jydske	jyske
Sauce	sovs
Trusel	trussel
tidt	tit
Emaille	emalje
tredje	tredje
Penalhuset	pennalhuset

Der er intet universalmiddel

mod havens ukrudt, skadedyr og sygdomme

VED bekæmpelse af *skadedyr*, *plantesygdomme* og *ukrudt* omkring huset og i haven gælder det om at anvende midler, der er så lidt farlige for mennesker og husdyr som muligt.

Der findes indenfor de enkelte grupper bekæmpelsesmidler intet „universalmiddel“, der kan bruges til bekæmpelse af alle havens almindeligste skadedyr, plantesygdomme eller ukrudtsplanter. Det nærmeste, man kan komme det, er at udvælge enkelte midler, som man kan bruge hele tiden. Som det bedste „universalmiddel“ mod de almindeligste *plantesygdomme* i haven kan sprøjtemidlet ORTHOCID 20 anbefales, når der til 100 liter sprøjte-væske anvendes 500 gram før og 300 gram efter blomstringen. ORTHOCID 20 er et pulver, der let opløses i vand.

Mod *skadedyrene* kan anvendes det alsidigt virkende sprøjtemiddel FDB MALATION 50, der forekommer som en emulsionsvæske til fortynding med vand. Der anvendes 150–200 cm³ til 100 liter sprøjte-væske.

Hvis man har disse midler til rådighed, kan man faktisk få bugt med de fleste plantesygdomme og skadedyr, der forekommer i almindelige haver og mindre frugtplantager.

Har man et større antal frugttræer i sin have, kan det også være formålstjenligt at sprøjte om vinteren med frugttræskar-bolineum, f. eks. AKIDAN 49, hvormed

man kan dræbe en stor del overvintrede skadedyr.

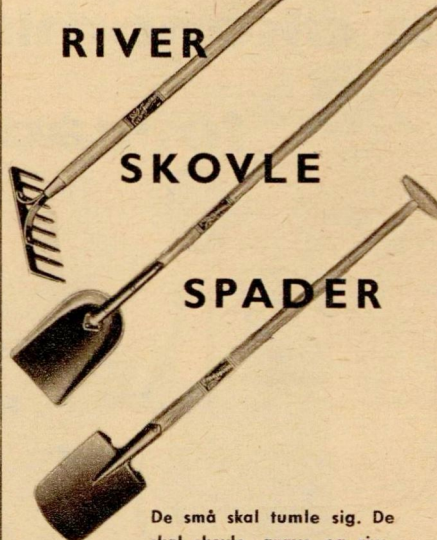
Når det gælder udryddelse af *ukrudet i græsplænen*, hvor *mælkebøtter* og *bellis* er de mest fremtrædende ukrudtsarter, kan man let få bugt med disse ved at sprøjte med 120–160 cm³ WEEDEX-25 fortyndet med så meget vand, at det kan fordeles på ca. 100 m² plæne. Drejer det sig om udryddelse af enkelte ukrudtsplanter, f. eks. *mælkebøtter*, anvendes strøpulveret WEEDUST, der fås i praktiske strøåser, så pulveret nemt kan drysses direkte på planterne, hvorefter de visner og dør. Også *mos*, *ærenpris*, *fuglegræs* og *bønsetarm* er almindeligt ukrudt i mange græsplæner, men det udryddes let ved at sprøjte plænen med en 10 pct. *jernvitriolopløsning*. Vil man have *udryddet al plantevækst*, f. eks. på have-gange eller mellem fliser og brosten omkring huset, anvendes sprøjtepulveret TELVAR-W med 50 gram i ca. 40–50 liter vand til 100 m².

Det er dog ikke alene sprøjtemidlerne, men også anskaffelsen af selve sprøjten, der for mange haveejere er et problem. Mange har dog sikkert en støvsuger ved hånden, og herpå kan man sætte en såkaldt støvsugersprøjte, der er forsynet med et glas, der kan rumme ½ eller 1 liter sprøjte-væske. Rummer glasset 1 liter, hælder man deri så meget af sprøjtemidlet, som man ellers ville benytte til

10 liter, og fylder op med vand. Der er altså tale om en koncentrat-sprøjtning, hvor man anvender en væske, der er 10 gange så stærk som ellers. Væsken, der forstøves som en fin tåge ud af sprøjten, skal derfor ligge som en fin dug ud over planterne. Så fin, at man knap kan se den. Væsken i glasset er nok til et middelstort frugttræ. Støvsugeren skal naturligvis indstilles således, at den blæser, og der må anskaffes en tilstrækkelig lang ledning, så man kan nå rundt om hele frugttræet eller buskene, der skal sprøjtes. Denne fremgangsmåde er meget velegnet. Hvis man ingen støvsuger har, kan man i brugsen købe en havesprøjte eller ryg-sprøjte, der er meget nem at betjene, hvorved sprøjtearbejdet i haven let kan gennemføres.

gode redskaber
til børnene!

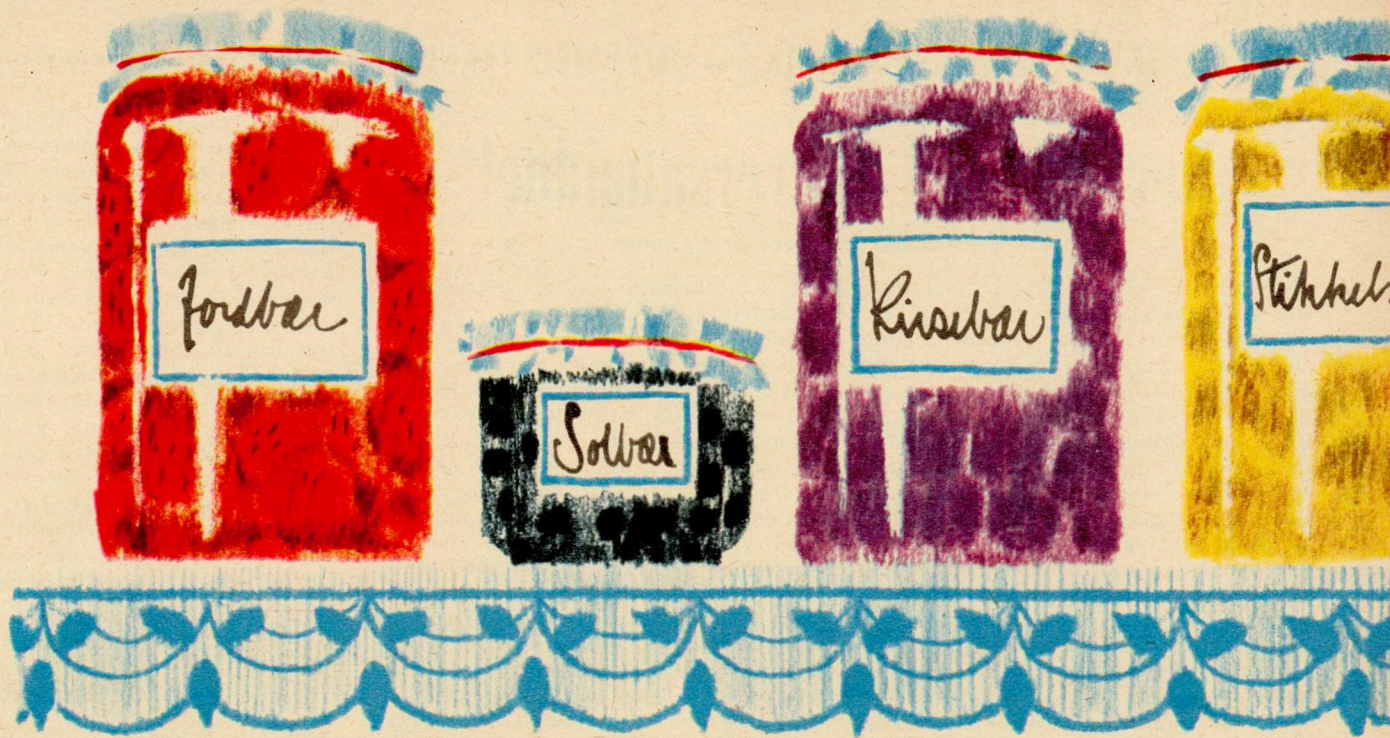
De små skal tumle sig. De skal skovle, grave og rive. Det er morsomt for de små – og allermorsomst når det er rigtige redskaber – redskaber fra

Lysbro

BEDST KENDT
KENDT SOM DE BEDSTE

LYSBRO FABRIKER, SILKEBORG

	bør beskyttes mod	derfor gør man klogt i at bruge	bekæmpelse bør finde sted
græsplæner	ukrudt: mælkebøtte, bellis m. fl.	120–160 cm ³ WEEDEX 25 opløst i vand til ud-sprøjtning på 100 m ² plæne. Enkeltpanter udryddes med WEEDUST strøpulver.	når ukrudtsplanterne er i god vækst.
	mos, ærenpris, fuglegræs, hønsetarm.	en sprøjteopløsning med 10 % jernvitriol.	når mosset og ukrudtsplanterne er i god vækst.
havegange, fliser, gårdspladser m. fl.	al vegetation.	TELVAR-W, 50 g i ca. 40–50 l vand til 50 m ² .	når som helst hele året.
frugttræer, buske, hække, roser og stauder	skurv, meldug o. a. svampesygdomme.	til frugttræer før blomstring og roser, buske og stauder m. m.: ORTHOCID 20, 50 g til 10 l vand. til frugttræer efter blomstring: ORTHOCID 20, 30 g til 10 l vand.	3 à 4 gange i løbet af sommeren.
	bladlus, spindemider o. a. skadedyr.	MALATION 50, 15–20 cm ³ til 10 l vand.	

den økonomiske **husmoder** samler
forråd til vinteren med FRISNA

Det er dejligt med „hjemmelavet“ frugt midt
i den kolde, vitaminfattige vinter.

Derfor er det klogt allerede nu at købe en flaske
FRISNA, så er den lige ved hånden, når
De skal konservere saft, frugt eller marmelade.

Husk også FRISNA f. eks. til frugtgrød
i den varme tid.

og så får De endda dividende

i BRUGSEN